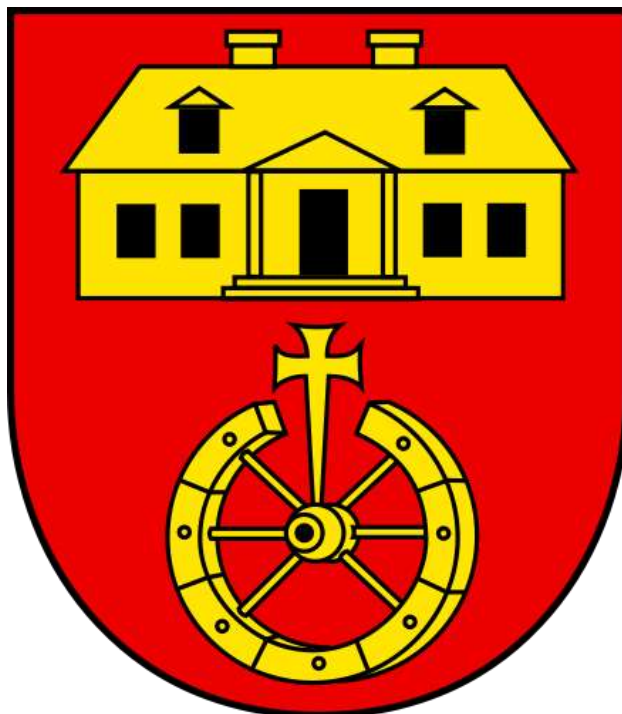

Gmina Nozdrzec

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE NOZDRZEC

na lata 2015-2024

**Dokument opracowany metodą
społeczno-konsultacyjną**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Spis treści

1.	WSTĘP	3
2.	PODSTAWA OPRACOWANIA I METODYKA PRACY NAD STRATEGIĄ....	4
2.1.	Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce.....	4
2.2.	Ustawy regulujące system pomocy społecznej	4
2.3.	Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej	7
2.4.	Dokumenty programowe	8
2.5.	Metodyka pracy nad strategią.....	12
2.5.1.	Uczestnicy budowania strategii	14
2.5.2.	Proces uspołecznienia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	16
2.5.3.	Zasady polityki społecznej.....	16
3.	DIAGNOZA WARUNKÓW ŻYCIA W GMINIE	16
3.1.	Charakterystyka Gminy – mapa występowania problemów społecznych – skala ich intensywności.....	27
3.2.	Diagnoza problemów społecznych – charakterystyka grup społecznie wrażliwych	29
3.2.1.	Ubóstwo	29
3.2.2.	Bezrobocie	30
3.2.3.	Niepełnosprawność	33
3.2.4.	Problemy opiekuńczo-wychowawcze	35
3.2.5.	Przemoc w rodzinie	37
3.2.6.	Uzależnienia	38
3.2.7.	Narkomania	38
3.2.8.	Sytuacja osób starszych	38
3.2.9.	Bezdomność	40
3.3.	Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych w gminie	40
3.3.1.	Identyfikacja obszarów problemowych	40
3.3.2.	Stan i możliwości pomocy społecznej	41
3.3.3.	Identyfikacja podstawowych problemów społecznych według społeczności lokalnej	43
3.3.4.	Generowanie problemów.....	43
3.3.5.	Analiza problemów	45
3.3.6.	Ustalenie priorytetów.....	47
3.3.7.	Analiza SWOT	49
4.	STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	55
4.1.	Założenia do Strategii	55
4.2.	Misja.....	56
4.3.	Określenie celów strategicznych i szczegółowych	56
4.4.	Określenie wskaźników realizacji celów szczegółowych.....	59
4.5.	Ustalenie priorytetów	59
4.6.	Strategie działania realizujące Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych	64
4.7.	Działania operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	65
4.8.	Harmonogram działań związanych z realizacją Strategii	66
5.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	70
6.	SYSTEM WDROŻENIA, MONITORINGU I EWALUACJI	71

1. Wstęp

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której zadaniem jest udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i nie potrafią przezwyciężyć jej przy wykorzystaniu własnych sił, możliwości i uprawnień.

W zamyśle ustawodawcy – własne siły i możliwości oznaczają nie tylko osobiste umiejętności jednostki, ale także możliwości bliższej i dalszej rodziny, sąsiadów, znajomych oraz szerszej społeczności lokalnej. Tak rozumiana pomoc społeczna z jednej strony daje szerokie możliwości działania, z drugiej jednak strony – w trudnych warunkach społeczno-gospodarczych, może te możliwości ograniczać. Pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno – społecznych polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu – od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los. W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat, jest nauka społeczności lokalnych niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. I to ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji i polityki społecznej. Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to, zatem formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Cele strategii powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją. Działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Jako elastyczne narzędzie zarządzania Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Strategia została opracowana na lata 2015 – 2024.

2. Podstawa opracowania i metodyka pracy nad strategią

Podstawą prawną do opracowania niniejszej strategii jest zapis obowiązującej od 1 maja 2004 roku Ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku, który mówi, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: „*opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*” (art. 17 niniejszej Ustawy).

2.1. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce

Wyżej zacytowana Ustawa o pomocy społecznej określa:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej;
- 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- 3) organizację pomocy społecznej;
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według Ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2.1).

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3.1).

Ustawa wymienia również przypadki, w jakich udziela się pomocy społecznej. Według Ustawy o pomocy społecznej udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2. Ustawy regulujące system pomocy społecznej

Różnorodność problemów społecznych występujących w Gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych regulujących system pomocy społecznej,

które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z 1997 r.) podstawowe prawa oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, źródło wolności i praw człowieka i obywatela.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.) regulująca nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zamiast tak jak dotychczas szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń Ustawa ta wprowadziła tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastąpiły istniejące zasiłki i świadczenia (np. zasiłek wychowawczy, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy).

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.)

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również na przeciw postulatów organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Projekt Ustawy kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Regulacja ta ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców.

Tym osobom Ustawa oferuje zatrudnienie socjalne, rozumiane jako uczestnictwo w „inkubatorach społecznych” - Centrach Integracji Społecznej - lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, w Centrach Integracji Społecznej bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni.

Drugą formą pomocy przewidzianą w Ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na skierowaniu danej osoby przez powiatowy urząd pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia danej osoby przez okres do 18 miesięcy, zaś powiatowy urząd pracy do refundowania przedsiębiorcy ze środków Funduszu Pracy części wynagrodzenia przez pierwsze 12 dwanaście miesięcy zatrudnienia osoby.

Ustawa powołuje do życia Centra Integracji Społecznej, w których osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, np. bezdomne lub uzależnione od alkoholu, mogą liczyć na zatrudnienie socjalne. Osoby te mogą przebywać w centrach od 1 do 1,5 roku oraz otrzymywać pieniądze za wykonywaną pracę. W pierwszym miesiącu pracy wynagrodzenie jest równe 40% zasiłku dla bezrobotnych, a w okresie do jednego roku – 80% zasiłku.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.)

Według Ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle Ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

1. promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,

2. zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.)

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje Ustawa, to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356)

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 [1] ust. 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013r., poz. 674 ze zm.) określa zadania państwa w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia, zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych i innych osób poszukujących pracy.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) wskazuje na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych zarówno na chronionym jak i otwartym rynku pracy, likwidację barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r., poz. 124) reguluje kwestię zwalczania nielegalnej produkcji i dystrybucji narkotyków oraz terapii psychiatrycznej dla osób uzależnionych od środków odurzających.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) nakłada na gminę obowiązek tworzenia własnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, opracowywania i realizacji programów ochrony ofiar przemocy oraz prowadzenia gminnych ośrodków wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zm.). Ustawa ta określa:

- zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej „świadczeniami z funduszu alimentacyjnego”;

- zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania z funduszu alimentacyjnego; 4) zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Fundusz alimentacyjny stanowi system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa.

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 z 2001 r.). Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, którym średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech ostatnich miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury brutto w gospodarstwie jednoosobowym

i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 ze zm.). Ustawa określa:

- zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2003 r. Nr 203 poz. 1966 ze zm.). Ustawa określa:

- źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów;
- zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591). Ustawa określa zadania własne gminy w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców, w tym pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

2.3. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

Głównym celem polityki społecznej Unii Europejskiej jest wyrównywanie i polepszanie warunków życia i pracy obywateli Unii Europejskiej.

W zakresie polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego.

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99WE),

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/1999WE).

2.4. Dokumenty programowe

Poziom europejski i międzynarodowy

„Europa 2020” jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Nowe wyzwania takie, jak światowy kryzys finansowy zmusiły Europę do redefinicji zarówno celów, jak i instrumentów wspierających rozwój gospodarczy.

Strategia „Europa 2020” ogniskuje się wokół trzech powiązanych ze sobą priorytetów:

1. Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
2. Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

Dla realizacji priorytetów i celów przygotowano siedem inicjatyw flagowych (projektów przewodnich), z czego kluczowymi dla polityki rynku pracy są dwie: „Mobilna Młodzież” i „Program na rzecz nowych umiejętności i miejsc pracy”. Pozostałe, komplementarne inicjatywy to: „Europejski program walki z ubóstwem”, „Unia innowacji”, „Europejska agenda cyfrowa”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”.

Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

Poziom krajowy

Dokumentami strategicznymi mającymi wpływ na kształtowanie krajowej polityki społecznej są:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, która w przedstawionym Modelu rozwoju Polski do 2030 za jeden z głównych celów uznaje rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL)

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów (uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020).

SRKL jest jedną z dziewięciu strategii sektorowych stanowiących „inne strategie rozwoju” w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.), realizujących średnio i długookresową strategię rozwoju kraju.

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Pracom nad SRKL towarzyszyło przekonanie, że wysoka jakość kapitału ludzkiego ma znaczenie przy dokonywaniu życiowych wyborów, które przekładają się na jakość życia obecnego i przyszłych pokoleń.

Realizacja celów SRKL powinna, w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

Krajowy Program Reform (KPR)

Kluczowym elementem wdrażania strategii „Europa 2020” jest Krajowy Program Reform (KPR). KPR uwzględniając krajowe uwarunkowania sytuacji społeczno-gospodarczej, wyznacza cele, które Polska powinna osiągnąć w 2020 r. Celem **Krajowego Programu Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”** (przyjętego przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 r.) jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, przy łączeniu celów unijnych z priorytetami krajowymi.

Przedstawione w nim reformy ukierunkowane na wzrost inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu, mają umożliwić przezwycięzenie barier wzrostu (tzw. wąskich gardeł – *ang. bottlenecks*) hamujących potencjał rozwojowy państw członkowskich UE, jednocześnie przyczyniając się do wzmocnienia pozycji UE na arenie międzynarodowej. W dokumencie jako jeden z celów przyjęto *Cel w zakresie przeciwdziałania ubóstwu*.

Polska wśród krajów UE-27 należy do państw o wysokiej wartości wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Z dostępnych raportów publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny oraz na podstawie Europejskiego badania dochodów i warunków życia EU-SILC z 2012r. wynika, że odsetek osób zagrożonych ubóstwem lub/i wykluczeniem społecznym wyniósł w 2012 r. 26,7%. Poziom tego wskaźnika dla Polski sukcesywnie spada, ale nadal pozostaje wyższy niż średnia dla całej UE (24,8% w 2012 r.). Problem ubóstwa jest silnie powiązany z sytuacją na rynku pracy – wskaźnik ubóstwa lub wykluczenia społecznego jest najwyższy wśród osób bezrobotnych (w 2012 roku: 58,7%). W związku z tym kluczowymi dla przeciwdziałania ubóstwu są działania zwiększające szanse na zatrudnienie, zdefiniowane w celu w zakresie zatrudnienia. Jednocześnie, poprzez dostęp do usług wysokiej jakości, działania podejmowane w kierunku uzyskania przez osoby zdolne do pracy

trwałego zatrudnienia należy łączyć z działaniami mającymi na celu włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem. Świadczenie usług wysokiej jakości – w tym usług pomocy i integracji społecznej, usług opieki nad dziećmi i innymi osobami zależnymi (osoby niepełnosprawne, starsze), usług zdrowotnych, edukacyjnych, wsparcia w sprawach mieszkaniowych – jest niezbędne dla wsparcia działań ukierunkowanych na zwiększenie zatrudnienia. Problem ubóstwa i wykluczenia społecznego niekoniecznie musi wiązać się bezpośrednio ze zjawiskiem bezrobocia. W Polsce na ryzyko ubóstwa narażone są także rodziny z dziećmi, a w szczególności rodziny wielodzietne. Zasadne jest zatem m.in. **wzmocnienie wsparcia dla rodzin z dziećmi na utrzymaniu, szczególnie rodzin znajdujących się w relatywnie trudnej sytuacji materialnej, kontynuowanie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także podjęcie działań na rzecz zapewnienia warunków lokalowych dla rodzin najuboższych.**

Priorytety w ramach perspektywy finansowej 2014-2020

Cel w zakresie ograniczania ubóstwa realizowany będzie głównie z wykorzystaniem następujących priorytetów inwestycyjnych na poziomie krajowym w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 i RPO:

- 9.4 aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,
- 9.7 ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,
- 9.8 wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia, a także uzupełniając w ramach następujących priorytetów inwestycyjnych POIS:
- 9.1 inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Ponadto cel będzie realizowany na poziomie regionalnym, gdzie wsparcie bezpośrednie udzielane będzie w ramach regionalnych programów operacyjnych (RPO).

Krajowy cel w zakresie przeciwdziałania ubóstwu zakłada obniżenie o 1,5 mln w stosunku do 2008 r. liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprawacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (MPiPS)

„Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji” stanowić będzie uszczegółowienie i uzupełnienie dokumentów strategicznych, w szczególności celu szczegółowego 3 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL), w zakresie objętym warunkiem 9.1 warunkowości ex-ante dla Europejskiego Funduszu Społecznego, dotyczącym istnienia i realizacji krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa i aktywnej integracji osób wykluczonych.

Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej, oraz zwiększenia gotowości do podejmowania pracy, a tym samym poprawy poziomu zatrudnienia.

W programie wskazano pięć celów operacyjnych:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

1. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
2. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży na wejście w rynek pracy,
3. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
4. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
5. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Ponadto prowadzone będą działania i realizowane programy rządowe obejmujące:

- Zmiany w systemie pomocy społecznej (MPiPS),
- Wsparcie dla bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (MPiPS),
- Zmiana zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu wobec niektórych rodzajów wykonywania pracy (MPiPS),
- Wsparcie rodzin z dziećmi oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (MPiPS),
- Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych (MPiPS),
- Rozwój sektora ekonomii społecznej (MPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MPiPS),
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży (MPiPS/OHP),
- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie funkcji socjalnej szkoły (MEN),
- Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MPiPS).

Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020

Strategia na lata 2007-2020 jest trzecim dokumentem programowym przygotowanym przez Zarząd Województwa od momentu wprowadzenia reformy ustrojowej i administracyjnej państwa i ustanowienia województwa samorządowego jako podmiotu realizującego własną politykę regionalną.

Dokument jest zgodny ze Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015 oraz Konsepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, które uwzględniają zapisy nadrzędnego dokumentu programowego Unii Europejskiej, tj. Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (SWW).

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 wyznacza cele i działania, służące przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych oraz podnoszeniu konkurencyjności regionu. Są to wyzwania, którym województwo podkarpackie musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji, liberalizacji i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

Celem strategicznym jest „podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zrównoważenia rynku pracy oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”.

Obszar strategiczny: „Kapitał społeczny” rozumiany jako potencjał demograficzny, społeczno-kulturowy, edukacyjny, a także jako mobilność zawodowa i przestrzenna mieszkańców regionu, jest jednym z podstawowych uwarunkowań decydujących o szybkim rozwoju i bogactwie regionu. Aby nie dochodziło do zakłócenia i kryzysu rozwoju, każdy z tych czynników musi występować w odpowiedniej proporcji w stosunku do pozostałych. Dlatego też podejmowane działania w ramach tego obszaru strategicznego powinny zmierzać do rozwoju szeroko pojmowanego kapitału społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Celem strategicznym obszaru „Kapitał społeczny” jest: *wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.*

Do realizacji powyższego celu posłużą m.in. poniżej przedstawione priorytety, którym podporządkowane zostały kierunki działań:

Priorytet 1: Poprawa jakości systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji.

Kierunek działania 1:

Zwiększenie dostępu do edukacji od najmłodszych lat życia.

Kierunek działania 2:

Wspieranie otwartości edukacji.

Kierunek działania 3:

Podniesienie jakości kształcenia.

Kierunek działania 4:

Dostosowanie systemu kształcenia, w tym ustawicznego, do potrzeb rynku pracy.

Priorytet 2: Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu.

Kierunek działania 1:

Wzrost zatrudnialności osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

Kierunek działania 2:

Podniesienie kompetencji i rozwój kadr regionu.

Poziom lokalny

Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do roku 2024

W zakresie pomocy społecznej, zadania gminy będą się koncentrować na usprawnieniu systemu kierowania, a mianowicie na:

- Poprawie warunków życia mieszkańców Gminy.

Zasadniczymi celami powyższej działalności są:

- Poprawa sytuacji materialnej mieszkańców.
- Poprawa standardu mieszkań poprzez zwiększenie dostępu do infrastruktury technicznej.
- Wzrost bezpieczeństwa publicznego w Gminie.
- Poprawa zdrowia mieszkańców.
- Zapewniona opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym.
- Zapewniona pomoc i opieka osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej.
- Wysoka jakość kształcenia.
- Zapewnione warunki do rozwoju kulturalnego i sportowego.
- Zintegrowana i aktywna społeczność gminy.
- Poprawa dostępności komunikacyjnej.

2.5. Metodyka pracy nad strategią

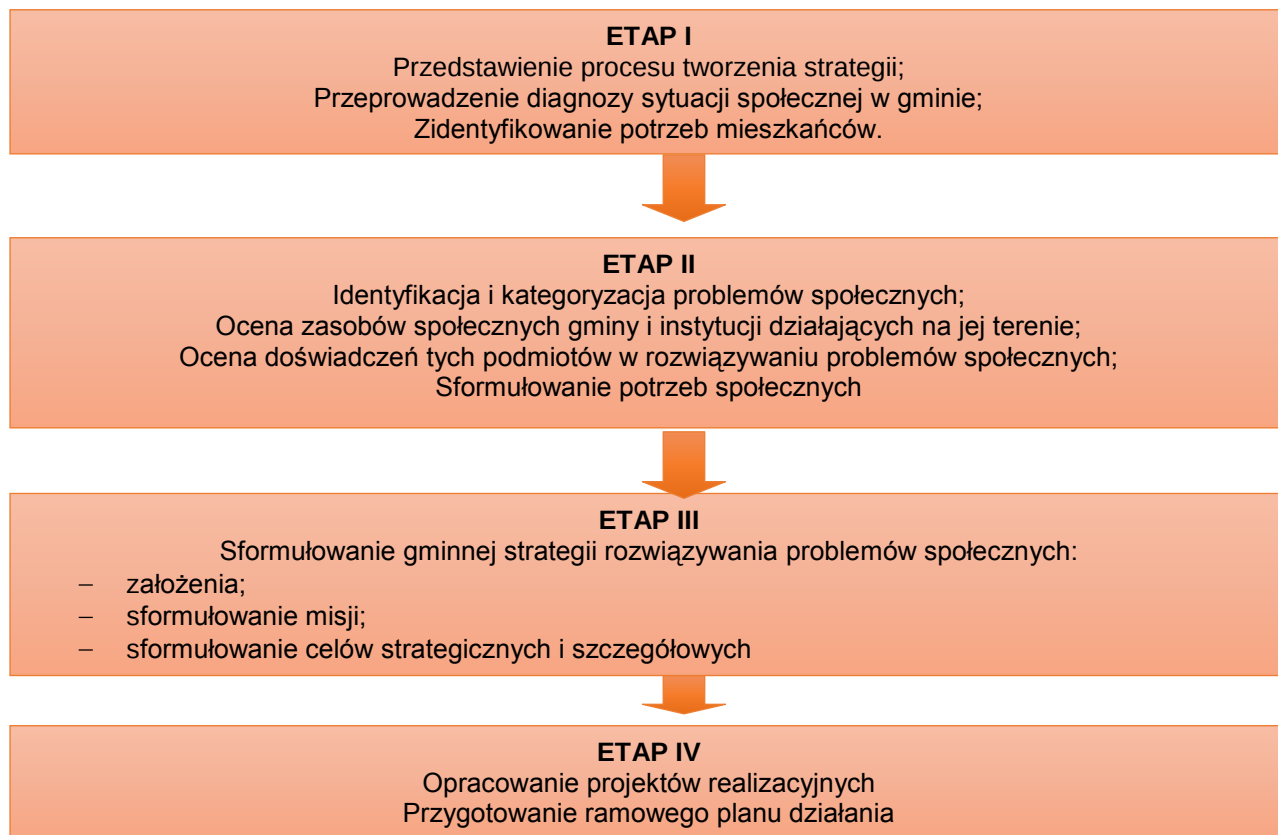
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych obejmuje horyzont czasowy 2015-2024. Przyjęty horyzont wynika z czasokresu obowiązywania innych dokumentów planistycznych krajowych i europejskich kształtujących politykę społeczną oraz umożliwiających aplikowanie o środki na realizację zadań wynikających z założonych w nich celów strategicznych stanowiących odniesienie dla opracowanego dokumentu.

W celu opracowania dokumentu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zostały opracowane modele, które umożliwiły zebranie danych, co pozwoliło na sporządzenie kompleksowej diagnozy sytuacji społecznej, określenie celów strategicznych i operacyjnych, indykatywnej listy projektów oraz sposobu monitorowania i realizacji Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Proces przygotowywania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych składał się z 4 zasadniczych etapów. Zostały one syntetycznie zaprezentowane na poniższym rysunku.

Wyjściowym materiałem diagnostycznym dla budowanej strategii była analiza badawcza problemów społecznych na podstawie dokumentacji będącej w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nozdrzu. Korzystano również z informacji pozyskanych z Urzędu Gminy, Głównego Urzędu Statystycznego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Urzędu Pracy, jednostek organizacyjnych gminy oraz instytucji współpracujących i współdziałających w obszarze polityki społecznej. Punktem wyjścia była analiza sytuacji SWOT polegająca na identyfikacji słabych i mocnych stron istniejących metod rozwiązywania problemów społecznych, pozwalająca określić szanse i zagrożenia w otoczeniu.

Przy określaniu celów strategicznych i operacyjnych dążono do ujęcia w nich obszarów, które umożliwiają tylko podejmowanie działań kształtujących przyszłość Gminy, ale także mających na celu zaspokajanie bieżących potrzeb społecznych. Kształtowanie celów w sposób funkcjonalny umożliwiło adekwatne dopasowanie działań do zdiagnozowanych problemów występujących w danym obszarze problemowym, a także aplikowanie o środki zewnętrzne zgodnie z kształtem obowiązujących dokumentów programowych.

Dokument został opracowany w oparciu o następujące zasady współpracy:

- **Kompleksowości** – przy opracowywaniu Strategii zostały wzięte pod uwagę wszystkie obszary występowania problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec.
- **Partnerstwa** – w opracowanie Strategii zaangażowano partnerów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024 została opracowana metodą społeczno-konsultacyjną. W procesie programowania i opracowania Strategii bardzo istotną rolę odegrały konsultacje społeczne, mające na celu zbudowanie sprawnego modelu organizacyjnego dla realizacji założonych celów na obszarze Gminy Nozdrzec. Ponadto w ramach metodyki opracowywania Strategii zostały wykorzystane wywiady bezpośrednie z pracownikami GOPS.

W trakcie prac nad opracowaniem Strategii zostały zorganizowane **warsztaty diagnostyczno-projektowe**, na które zostali zaproszeni radni, sołtysi miejscowości, mieszkańcy Gminy, pracownicy Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (zaproszenie do włączenia się w prace nad Strategią zostało umieszczone na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Nozdrzcu, jak również podane do wiadomości podczas Ogłoszeń Parafialnych w dniu 28.09.2014 r. we wszystkich parafiach Gminy Nozdrzec).

Na warsztaty diagnostyczno-projektowe pisemne zaproszenia otrzymało 24 osoby reprezentujące wyżej wskazane grupy. Poniżej zamieszczono wykaz osób, które uczestniczyły w warsztatach diagnostyczno-projektowych w dniu 3.10.2014r.:

L.p.	Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
1.	Baran Zdzisława	Koło Gospodyń Wiejskich Hłudno
2.	Bobola Marta	Zastępca Dyrektora GOK Nozdrzec
3.	Czerkies Aldona	Posterunek Policji w Nozdrzcu
4.	Dariusz Sawczak	OSP Nozdrzec
5.	Główka Zofia	Koło Gospodyń Wiejskich Wesoła
6.	Goszyła Jan	Dyrektor Zespołu Szkół w Hłudnie
7.	Gratkowski Józef	Dyrektor Podstawowej Szkoły Nr 2 w Wesołej
8.	Greczner Artur	Dyrektor Podstawowej Szkoły Nr 4 w Izdebkach
9.	Jastrzębska Beata	Kierownik ŚDS Izdebki
10.	Job Beata	Koło Gospodyń Wiejskich Izdebki
11.	Kociuba Alina	Stowarzyszenie przy Zespole Szkół w Nozdrzcu
12.	Misiewicz Józefa	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Siedliskach
13.	Niemiec Andrzej	Sołtys wsi Nozdrzec
14.	Nowosielska Katarzyna	GKRPA Nozdrzec
15.	Potoczna Maria	UG Nozdrzec
16.	Pyrz Małgorzata	Koło Gospodyń Wiejskich Siedliska
17.	Rachwańska Halina	Koło Gospodyń Wiejskich Nozdrzec
18.	Szewczyk Marian	Sołtys Wsi Wara
19.	Szpiech Janina	Pielęgniarka NOZ w Nozdrzcu
20.	Szpiech Stanisław	Sołtys Wsi Hłudno
21.	Toczek Teresa	Dyrektor Zespołu Szkół w Nozdrzcu
22.	Urszula Czaja	Kierownik GZEAS
23.	Wojdanowska Mieczysława	Koło Gospodyń Wiejskich Izdebki
24.	Zańko Jolanta	Koło Gospodyń Wiejskich Wara

Kolejnym etapem konsultacji społecznych było zamieszczenie projektu Strategii na stronie internetowej Urzędu Gminy w Nozdrzcu z możliwością zapoznania się z dokumentem i zgłaszania propozycji zmian i uwag do Strategii.

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji bądź będą przyjęte w późniejszym terminie. Ma charakter otwarty, może być ciągle aktualizowana, udoskonalana i mogą być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji założonych celów. Będzie służyć do pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej.

2.5.1. Uczestnicy budowania strategii

Metoda aktywnego planowania posłużyła dla określenia podstawowych celów, kierunków oraz działań. Zrealizowana została z udziałem przedstawicieli wiodących środowisk i organizacji:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

- przedstawicieli samorządu Gminy Nozdrzec;
- przedstawicieli GOPS;
- przedstawicieli instytucji edukacyjnych z obszaru Gminy;
- przedstawicieli Posterunku Policji w Nozdrzcu;
- przedstawicieli Powiatowego Urzędu Pracy w Brzozowie;
- przedstawicieli pozarządowych organizacji społecznych;
- przedstawicieli sołectw.

W proces opracowywania dokumentu zostały włączone dwa zespoły.

Zespół Zadaniowy ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024 powołany przez Wójta Gminy Nozdrzec, w którego skład weszli:

- 1) Przewodniczący Zespołu – Dorota Pomykała,
- 2) Wiceprzewodniczący Zespołu – Anna Jarema,
- 3) Członkowie Zespołu:
 - Maria Potoczna,
 - Ewa Jarema,
 - Urszula Czaja,
 - Dariusz Sawczak,
 - Niemiec Andrzej.

W pracach Zespołu uczestniczyli także zaproszeni przez Przewodniczącego Zespołu: Przewodniczący Rady Gminy oraz przedstawiciel Rady Gminy.

Grupa robocza ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024 powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Nozdrzec.

W skład grupy roboczej oprócz pracowników GOPS wchodził wyznaczony pracownik Powiatowego Urzędu Pracy w Brzozowie oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzozowie.

Strategia została opracowana pod kierunkiem ekspertów zewnętrznych.

Eksperci RES MANAGEMENT s.c. Brzozów:

1.	Tomasz Bartnicki	ekspert, konsultant i moderator
2.	Paweł Mentelski	ekspert, konsultant i moderator
3.	Maciej Jednakiewicz	ekspert, konsultant
4.	Justyna Kostecka	analizy, prace redakcyjne
5.	Barbara Kurczab	analizy, prace redakcyjne
6.	Justyna Bartnicka	analizy, prace redakcyjne

Korzystanie z pomocy ekspertów zewnętrznych, zapewniło poprawność metodologiczną oraz umożliwiło obiektywizację procesu budowy Strategii.

2.5.2. Proces uspołecznienia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania, co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów;
- **subsydiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu;
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej;
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

2.5.3. Zasady polityki społecznej

Należą do nich:

1. **Zasada pomocniczości** (cytowana powyżej zasada subsydiarności) – można ją też tłumaczyć tak: najpierw pomagasz sobie sam, potem liczysz na pomoc rodziny, następnie społeczności lokalnej (organizacje pozarządowe, samorząd), a na końcu państwa. Państwo pojawia się dopiero wtedy, gdy działania na „niższych szczeblach” okazały się niewystarczające.

2. **Zasada efektów odłożonych w czasie** - np. system emerytalny: płacisz dziś, „zwrot” pieniędzy następuje po latach. Inny przykład - zmiana nauczania przynosi efekty, kiedy nowe pokolenie, inaczej wykształcone, zastępuje poprzedników. Pamiętajmy, że zapowiedź zmian organizacyjnych czy prawnych z reguły powoduje wzrost oczekiwań. „Odkładany w czasie” efekt zmian często wywołuje rozgoryczenie, niepokój, pretensje, odruchy protestu, buntu, nawet rozruchy.

3. **Zasada szerokiego zasięgu skutków, inaczej zasada promieniowania efektów.** Oto przykład: w pierwszej połowie lat 90-tych w Niemczech wprowadzono ubezpieczenia pielęgnacyjne, obowiązkowe i powszechne. Spowodowało to wzrost zatrudnienia niskokwalifikowanych kobiet w średnim wieku, odciążenie rodziny od bezpośredniej opieki nad niepełnosprawnymi członkami rodziny, zwiększyło poczucie bezpieczeństwa socjalnego.

4. **Zasada akceptacji społecznej** - jeżeli działania władz budzą pozytywne emocje społeczne (np. organizowanie wakacji dla dzieci czy rozgrywek sportowych), efekt jest szybki. Jeśli natomiast władza lokalna musi zabiegać o akceptację swoich zamiarów, wówczas należy przygotować plan, który powinien zawierać:

- wyjaśnienie celu podjętego działania,
- jawność wszelkich poczynań,
- poparcie uznanych w środowisku autorytetów,
- akcję informacyjną poprzedzającą decyzję,
- zaangażowanie do realizacji celu jak największej liczby osób i instytucji,
- obserwowanie, wskazywanie i podkreślanie pierwszych sukcesów i wspólne ich świętowanie,
- ujawnianie trudności i ewentualnych niepowodzeń.

5. **Zasada kontroli społecznej** - każda zbiorowość lokalna rozwija własny system „miar”, ocen, nakazów i zakazów, sankcji, a także uznania. Trzeba to brać pod uwagę planując strategię.

6. **Zasada aktywności, zaangażowania społecznego, polega na włączaniu w lokalne życie społeczne jak największej grupy mieszkańców.** Przykładem są np. organizacje pozarządowe, skupiające rodziców dzieci niepełnosprawnych, diabetyków czy kobiety po zabiegu mastektomii, ale także towarzystwa regionalne i wspólnoty mieszkaniowe.

7. **Zasada kompleksowości i sprzężenia zwrotnego** – zmiany dokonane w jednym obszarze życia zawsze powodują zmiany w innych jego dziedzinach. Na przykład taki ciąg skutków: brak wykształcenia – brak pracy – brak dochodu – zasiłek – utrata poczucia wartości – niechęć do otoczenia – obniżenie poziomu życia, konflikty z rodziną – przestępczość, alkoholizm. Takie „ciągi” zdarzeń to częste schematy biografii podopiecznych pomocy społecznej.

8. **Zasada pozornego altruizmu** (pomoc tzw. osobom wykluczonym w interesie osób niewykluczonych) – wprowadzając jakieś działania społeczne, argumentujemy dobrem powszechnym: musimy pomóc ludziom starym i niepełnosprawnym, bezradnym (dzieciom), bezdomnym. Trzeba mieć na uwadze, że jest także inna strona wyrażająca się w pytaniu: „Co ja z tego będę mieć?”. Obie są ważne. Żadnej nie można ani lekceważyć, ani oceniać jako gorszej¹.

Przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024 uwzględniono wyżej wymienione zasady. **Przyczyny i czynniki powodujące konieczność korzystania z pomocy społecznej w Gminie Nozdrzec.**

Pomoc społeczną tworzą organy administracji rządowej i samorządowej przy współudziale organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, Kościoła i innych związków wyznaniowych, pracodawców oraz osób fizycznych i prawnych.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym musi opierać się na ciągłej diagnozie sytuacji oraz prawidłowym przepływie informacji. Ośrodek Pomocy Społecznej będzie podejmował odpowiednie działania, dzięki którym możliwe będzie rozpoznanie źródła zagrożeń życia społecznego na obszarze gminy. Zwiększy to efektywność podejmowanych działań i skuteczność reagowania Ośrodka i instytucji z nim współpracujących na aktualnie występujące problemy. Do tych działań należy: będnie:

- analiza rzeczywistych potrzeb występujących w gminie,
- zabezpieczenie niezbędnych środków finansowych pozwalających na zaspokojenie potrzeb,
- rozpoznanie głównych problemów społecznych, ich rozmiaru i zasięgu,
- ustalenie zasad współpracy przy wymianie informacji między instytucjami i organizacjami współpracującym z Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Zgodnie z art. 4 ustawy o pomocy społecznej osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej zobowiązane są do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Szczególnie istotny jest aktywny udział osób i rodzin ubiegających się o pomoc, chęć współpracy oraz właściwe i w pełni wykorzystanie własnych możliwości i uprawnień. Dlatego też podstawowym narzędziem pracy będzie szeroko rozumiana praca socjalna. Szczególny nacisk położony będzie na współdział osoby i rodziny w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych. Aby osiągnąć ten cel należy podejmować takie działania wobec jednostki, aby zmieniła swój sposób myślenia, postawę z biernej i roszczeniowej na aktywną, tak aby będąc w sytuacji kryzysowej w pierwszej kolejności potrafiła wykorzystać własne możliwości.

¹ <http://www.mps.gov.pl/index.php?gid=969>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Praca nad uświadamianiem klientowi, że to on jest odpowiedzialny za rozwiązanie własnych problemów uwiecznione powinno być podpisaniem kontraktu socjalnego. Kontrakt socjalny nakłada na osobę bądź rodzinę szereg zobowiązań monitorowanych przez pracownika socjalnego. Należyte wywiązywanie się z ustaleń może być wynagradzane pomocą finansową. Taki sposób działania ma na celu pobudzanie większej aktywności klienta i działa mobilizująco na poszukiwanie samodzielnych rozwiązań. Prowadzi do zbudowania świadomości osoby lub rodziny, że tkwi w niej potencjał do zmian, a wszystkie jej wysiłki są wspierane przez Ośrodek.

Z przeprowadzonej analizy dokumentów znajdujących się w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nozdrzcu wynika, że od kilku lat główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo i bezrobocie.

Tabela 1. Dane o korzystających z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych – ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	984	857	830
Liczba świadczeń pieniężnych	456	319	167
Liczba świadczeń niepieniężnych	528	538	392
Liczba rodzin ogółem	648	545	512
Liczba osób w rodzinach	2659	2117	2133
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych – ogółem			
Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	984	857	830
Liczba rodzin ogółem	648	545	512
Liczba osób w rodzinach	2659	2117	2133
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych – ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	0	0	0
Liczba rodzin	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Krąg osób i rodzin korzystających z różnorodnych form wsparcia jest szeroki i odzwierciedla problemy występujące w Gminie. Niejednokrotnie osoby i rodziny korzystają równocześnie z pomocy realizowanej przez inne podmioty (stypendia socjalne, dodatki mieszkaniowe).

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jednej z wymienionych okoliczności: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowych.

Tabela 2. Powody korzystania z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
– ubóstwo	338	342	308
– sieroctwo	1	1	1
– bezdomność	2	2	2
– bezrobocie	272	263	240
– niepełnosprawność	92	96	82
– długotrwała lub ciężka choroba	135	133	114
– przemoc w rodzinie	2	1	1
– potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodziet-	43	39	32

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

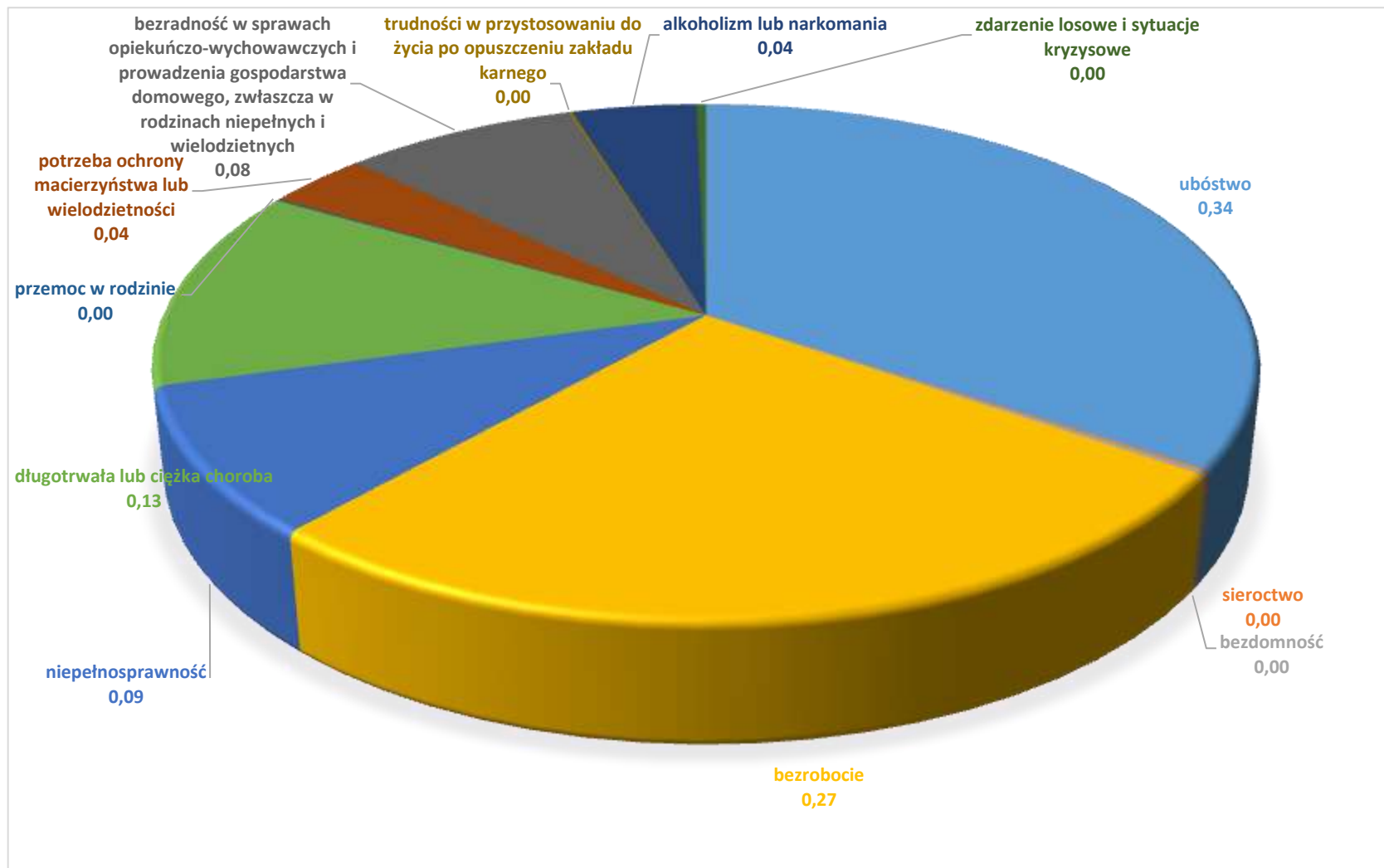
tności			
– bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	48	75	73
– trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	1	1
– alkoholizm lub narkomania	19	9	39
– zdarzenie losowe i sytuacje kryzysowe	1	0	3

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Wykres 1. Powody korzystania z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Nozdrzcu

3. Diagnoza warunków życia w Gminie

Poniżej zamieszczona tabela prezentuje podstawowe informacje o Gminie Nozdrzec.

Gmina Nozdrzec jest jednostką administracyjną o statusie gminy wiejskiej. Należy do powiatu brzozowskiego leżącego w środkowej części województwa podkarpackiego. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami powiatu brzozowskiego: Brzozów, Domaradz i Dydnia oraz gminami powiatu rzeszowskiego: Błażowa i Dynów, a także powiatu przemyskiego: Bircza.

Całkowita powierzchnia Gminy Nozdrzec wynosi 121 km². W skład Gminy Nozdrzec wchodzi miejscowości wiejskie: Hłudno, Huta Poręby, Izdebki, Nozdrzec, Siedliska, Wara, Wesola, Wołodź.

Położenie geograficzne Gminy Nozdrzec wyznaczają współrzędne **49°46'20"N szerokości geograficznej północnej i 22°12'25" E długości geograficznej wschodniej.**

Położenie
Gminy
Nozdrzec
i stan śro-
dowiska
naturalne-
go

Z raportu WIOŚ za 2010 r. wynika, że zanieczyszczenia gazowe tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i ozon osiągały na terenie województwa niskie wartości stężeń. Natomiast od kilku lat w regionie utrzymuje się duże zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10. Problem stanowią pyły wydzielane przez gospodarstwa domowe. Ich największe stężenie pojawia się w okresie zimowym, sezonie grzewczym. W 2010 r. przekroczenie dopuszczalnego stężenia średniorocznego stwierdzone zostało w Jarosławiu (112% normy), Jaśle (110% normy), Mielcu (102% normy) i Przemyśle (128% normy). Natomiast w Rzeszowie, Krośnie i Nisku stężenie średnioroczne pyłu PM10 stanowiło 95-100% normy. Znaczący wpływ na poziom zanieczyszczenia powietrza w regionie ma również benzo(a)piren obecny w pyłe zawieszonym PM10. Jego średnioroczne stężenia przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych (Rzeszów, Nisko, Mielec, Przemyśl,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Jasło, Jarosław, Krosno). Jakość powietrza ma ogromny wpływ na zdrowie człowieka. Dwutlenek siarki niekorzystnie działa na drogi oddechowe i struny głosowe. Tlenek węgla powoduje ciężkie zatrucia, w niektórych przypadkach może prowadzić do śmierci organizmu. Niebezpieczne są pyły, zwłaszcza te najdrobniejsze, które mogą prowadzić do zapalenia górnych dróg oddechowych, spowodować choroby alergiczne, astmę, a także nowotwory płuc, gardła, krtani. Szczególne niebezpieczeństwo stwarza benzo(a)piren, związek o silnym działaniu rakotwórczym².

W Gminie Nozdrzec działalność prowadzi 404 podmioty gospodarcze (dane GUS według stanu na koniec 2013 roku), z czego 94% swoją działalność prowadzi w sektorze prywatnym. W końcu 2013w Gminie Nozdrzec było o 94 podmioty gospodarcze więcej niż w 2000r. i o 236 niż w 1995 r. Były to nie tylko podmioty gospodarcze, ale wszystkie zarejestrowane w REGON-ie. Ich zbiorowość ilościowo charakteryzuje poniższa tabela.

Jednostka terytorialna	Sektor własności	Rodzaje	Rok	wartość
Gmina Nozdrzec	Sektor publiczny	Ogółem	2013	24
		Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego		22
	Sektor prywatny	Ogółem		380
		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		328
		Spółki handlowe		8
		Spółdzielnie		3
		Fundacje		1
		Stowarzyszenia i organizacje społeczne		19

W strukturze podmiotów gospodarczych według rodzaju prowadzonej działalności przeważają podmioty prowadzące pozostałą działalność (231). 143 podmioty działa w zakresie przemysłu i budownictwa, a 30 w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

W sekcji C: Przetwórstwo przemysłowe w Gminie Nozdrzec według danych GUS na koniec 2013 roku działa 39 podmiotów gospodarczych.

W sekcji F: Budownictwo w Gminie Nozdrzec według danych GUS na koniec 2013 roku działa 99 podmiotów gospodarczych.

Rolnictwo

W analizowanej Gminie Nozdrzec zgodnie z zamieszczonym poniżej wykresem rolnictwo jest źródłem utrzymania dla 44% gospodarstw domowych (dane Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku), podczas gdy w 2002 roku było ich 12%. Wbrew powszechnie panującym na obszarach wiejskich trendom w Gminie Nozdrzec da się zauważyć wzrost udziału gospodarstw ze źródłem utrzymania z rolnictwa w ogóle gospodarstw rolnych w gminie. W strukturze użytków rolnych na terenie gminy przeważają grunty orne (85%), następnie pastwiska (11%) i łąki (4%). Na terenie Gminy Nozdrzec w 2010 roku działalność rolniczą prowadziło 1 642 gospodarstwa (wszystkie to gospodarstwa indywidualne), spośród 1 876 gospodarstw rolnych ogółem. W strukturze gospodarstw według powierzchni przeważają gospodarstwa o areale od 1 do 5 ha, blisko 35% stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1ha włącznie. Pozostałe gospodarstwa mieszczą się

²Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 4,8

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

w przedziale od 5 do 10 ha (5,97%), od 10 do 15 ha (0,80%). Na terenie Gminy Nozdrzec jest też 10 gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha.

Poniżej zamieszczona tabela prezentuje wskaźniki charakteryzujące rynek pracy w Gminie Nozdrzec.

Rok	Liczba mieszkańców Gminy Nozdrzec w wieku aktywności zawodowej			Liczba pracujących mieszkańców Gminy Nozdrzec			Dojazdy do pracy		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	Dane dostępną na rok	Liczba osób pracujących na terenie Gminy Nozdrzec spoza gminy	Liczba mieszkańców Gminy Nozdrzec pracujących poza gminą
2012	5 134	2 762	2 372	501	218	283	2006	50	519
								Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy: -469	
								Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy: 0,10	

Sytuacja i tendencje na lokalnym rynku pracy

Powyższe dane pokazują, że w grupie wiekowej 15 - 74 lat w 2012 roku, w wieku aktywności zawodowej było 5134 osoby zamieszkałe w Gminie Nozdrzec. W tej grupie pracowało blisko 10% z ogółu ludności w wieku aktywności zawodowej. Pozostałe osoby pozostawały w takich grupach, jak: bezrobotni, bierni zawodowo, bądź o nieustalonym statusie na rynku pracy. Brak aktywności zawodowej skorelowany jest także z wiekiem - biernie są głównie osoby dojrzałe (po 45. roku życia). Pozostawanie nieaktywnym zawodowo ma ścisły związek m.in. z nabywaniem praw emerytalnych. Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy wyniosła wówczas 0,10³.

Poziom bezrobocie

Stan bezrobocia na dzień 30.11.2014r. w Gminie Nozdrzec przedstawiał się następująco:

- ✓ liczba zarejestrowanych bezrobotnych: 801osób, w tym 422 kobiet,
- ✓ do 25 roku życia: 164 osoby,
- ✓ długotrwale bezrobotni: 554 osoby,
- ✓ powyżej 50 roku życia: 144 osoby,
- ✓ bez kwalifikacji zawodowych: 233 osoby,
- ✓ bez doświadczenia zawodowego: 235 osób,
- ✓ bez wykształcenia średniego: 491 osób,
- ✓ samotnie wychowujący co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia: 28 osób,
- ✓ po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia: 9 osób,

³Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 38

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

	✓ niepełnosprawni: 10 osób, ✓ zarejestrowani bez prawa do zasiłku: 691 osób.⁴ <u>Tendencje lokalnego rynku pracy</u> Powiat brzozowski do którego administracyjne należy Gmina Nozdrzec jawi się jako powiat o najtrudniejszej sytuacji rynku pracy w województwie podkarpackim. Mimo iż zmniejsza się poziom stopy bezrobocia, to dalej jest ona znacznie wyższa niż średnia krajowa i wojewódzka. Charakter powiatu jest w dużym stopniu rolniczy, ogromna część ludności mieszka na terenach wiejskich. Gospodarka jest rozdrobniona, brakuje dużych zakładów pracy. Ponadto główną tendencją jest odchodzenie ludności od rolnictwa. Wysoka stopa bezrobocia charakterystyczna dla powiatu jest z jednej strony efektem małego potencjału zatrudnienia lokalnych firm, a z drugiej wskaźnikiem pozornym, którego wysokość związana jest z uwarunkowaniami działalności Powiatowego Urzędu Pracy. Uboga infrastruktura przemysłowa powoduje, że sytuacja na rynku pracy jest bardzo trudna. Lokalni przedsiębiorcy to małe firmy, które nie są w stanie tworzyć nowych stabilnych miejsc pracy i to powoduje, że mieszkańcy szukają pracy w powiatach ościennych lub poza granicami kraju. Jednakże mała zasobność lokalnego rynku powoduje, że nie wszystkie firmy dobrze sobie radzą z konkurencją i siłą przebicia na rynku pracy. Pośród poszukiwanych w powiecie pracowników dominują specjaliści i fachowcy kierunków technicznych, w tym związanych z budownictwem, zwłaszcza pracownicy o wysokich kwalifikacjach – kadra inżynierska, która zdaniem ekspertów „najczęściej migruje do większych ośrodków na terenie kraju. Do najpopularniejszych kierunków migracji wewnętrznej należą Warszawa oraz Rzeszów. Pracodawcy poszukują także „osób posiadających uprawnienia na sprzęt ciężki, różne kategorie prawa jazdy” – słowem, twarde, acz deficytowe umiejętności⁵.		
Ludność Gminy Nozdrzec	W końcu 2013 r. liczba ludności faktycznie zamieszkującej Gminę Nozdrzec wynosiła 8 398 osób, tj. o blisko 1,23% mniej niż w roku 2005. W 2013 roku liczba mieszkańców Gminy Nozdrzec stanowiła 0,40% mieszkańców województwa podkarpackiego. Gęstość zaludnienia w analizowanej jednostce w 2013 roku wyniosła 70 osób na km², przy wartości 123 osoby na km² notowanej w powiecie brzozowskim i 119 osób na km² w województwie podkarpackim. Relacja ilości osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym dla Gminy Nozdrzec w roku 2013 przedstawiały się następująco: • odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (w wieku do 17 lat) – 19,0%; • odsetek osób w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata) – 60,8%; • odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat) – 20,2%. Zamieszczona poniżej tabela przedstawia strukturę ludności ze względu na ekonomiczne grupy wieku mieszkańców Gminy Nozdrzec, w odniesieniu do danych dla województwa i kraju. <table><tr><th>Jednostka terytorialna</th><th>Ludność w wieku</th></tr></table>	Jednostka terytorialna	Ludność w wieku
Jednostka terytorialna	Ludność w wieku		

⁴Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Brzozowie z dnia 9.12.2014 r.

⁵Sytuacja Instytucji rynku pracy powiatu brzozowskiego w kontekście uwarunkowań społeczno-gospodarczych str. 20,21

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
		[%]	[%]	[%]			
	Gmina Nozdrzec	19,0	60,8	20,2	64,5	106,3	33,2
	Województwo podkarpackie (gminy wiejskie)	20,3	63,2	16,4	58,2	80,9	26,0
	POLSKA (gminy wiejskie)	20,4	63,3	16,3	58,0	80,0	25,8
	POLSKA	18,2	63,4	18,4	57,6	101,2	29,0
<i>Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych</i>							
Współczynnik urodzeń (rodności) – liczba urodzeń żywych na 1000 ludności w 2013 roku w Gminie Nozdrzec wyniósł 10,9 wobec 12,1 w 2009 r. Przeciętnie w kraju na 1000 ludności rodziło się 9,6 dzieci, w tym najwięcej w województwie wielkopolskim – 11,0, a najmniej w opolskim – 8,6. W 2013 r. surowy współczynnik zgonów (umieralność), czyli liczba zarejestrowanych w danym roku zgonów na 1000 ludności w Gminie Nozdrzec, ukształtował się na poziomie 10,2. W porównaniu do 2009 r. natężenie zgonów (umieralność) w Gminie Nozdrzec utrzymało się w zasadzie na tym samym poziomie. W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny w Gminie Nozdrzec kształtował się na poziomie minus 0,7 (wobec plus 1,8 w 2009 r.). W Polsce współczynnik przyrostu naturalnego na koniec grudnia 2013 r. wynosił minus 0,5. Obserwowane w ostatnich latach zmiany demograficzne wskazują, że sytuacja ludnościowa Gminy Nozdrzec jest dość trudna, a perspektywa znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny jest wciąż odległa. Szczególnie niekorzystne zmiany występują w trendzie urodzeń, co będzie miało negatywny wpływ na przyszłą dzietność, zwłaszcza wobec utrzymującej się wysokiej skali emigracji Polaków za granicę (szczególnie emigracji czasowej ludzi młodych). Niski poziom dzietności przy jednoczesnym korzystnym zjawisku, jakim jest wydłużanie się trwania życia będą powodować zmniejszanie się podaży siły roboczej na rynku pracy oraz wzrost liczby i odsetka ludzi w starszym wieku, jako efektu zaawansowanego procesu starzenia się polskiego społeczeństwa⁶.							
Oświata w Gminie Nozdrzec	Na terenie Gminy Nozdrzec funkcjonuje 11 placówek oświatowych , w tym: 1 przedszkole niepubliczne Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika w Nozdrzcu, 8 szkół podstawowych i 5 gimnazjów - prowadzonych przez Gminę Nozdrzec, które zabezpieczają potrzeby wychowawcze i edukacyjne dzieci i młodzieży w zakresie opieki przedszkolnej, wczesnoszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej.						
	Przedszkole niepubliczne prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Św. Dominika w Nozdrzcu i 8 oddziałów przedszkolnych zlokalizowanych przez placówki oświatowe w gminie. Na rok szkolny 2013/2014 zorganizowano ogółem 10 oddziałów przedszkolnych we wszystkich placówkach przedszkolnych prowadzących działalność na terenie Gminy Nozdrzec i przyjęto 156 dzieci, w tym zero niepełnosprawnych. Przedszkole w Gminie Nozdrzec w czerwcu 2014 r. ukończyło zero dzieci 6-letnich, zero dzieci 5-letnich, 13 dzieci 4-letnich, 21 dzieci 3-letnich oraz 5 dzieci poniżej 3 lat roku życia.						
	W roku szkolnym 2013/14 Gmina Nozdrzec prowadziła 8 szkół podstawowych. Ogółem w 48 oddziałach przebywało 519 uczniów, spośród których na 1 oddział przypadało średnio ok. 11. Najmniej uczniów na oddział w liczbie 35 przypada w Szkole Podstawowej w Siedliskach, a najwięcej w liczbie 110 w Szkole Podstawowej w Nozdrzcu. Kształcenie w zakresie szkoły podstawowej w Gminie Nozdrzec w roku szkolnym						

⁶Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 15-21

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

	2013/14 prowadziło 126 nauczycieli. Szkoły podstawowe w Gminie Nozdrzec w 2012 roku były w przeszło 87% wyposażone w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu. Na 1 komputer z dostępem do Internetu w 2012 roku przypadało w gminie 4,37 uczniów, podczas gdy na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego 6,37, a w kraju 7,35. Liczba komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów przypadająca na 1000 uczniów w Gminie Nozdrzec w analizowanym 2012 roku wyniosła 292i osiągnęła wartość wyższą niż na obszarach wiejskich województwa i wyższą niż na obszarach wiejskich w kraju. Liczba pracowni komputerowych na 1000 uczniów na koniec 2012 roku w Gminie Nozdrzec wyniosła 13. W roku szkolnym 2012/13 do 5 gimnazjów zlokalizowanych w Gminie Nozdrzec uczęszczało 257 uczniów w 15 oddziałach. Średnio na jeden oddział przypadało 17 uczniów. Najwięcej uczniów uczęszczało do Gimnazjum w Wesołej, gdzie jednocześnie współczynnik uczniów przypadających na 1 oddział był najwyższy i wynosił on 19. Stopień skomputeryzowania szkół gimnazjalnych zlokalizowanych w Gminie Nozdrzec jest niższy w porównaniu do obszarów wiejskich kraju i województwa podkarpackiego. Udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w Gminie Nozdrzec, w roku 2012 wynosił 80,00% i w ciągu roku nie uległ zmianie. Na 1 komputer z dostępem do Internetu w 2012 roku przypadało blisko 4 uczniów. Liczba komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów przypadająca na 1000 uczniów w Gminie Nozdrzec wyniosła wówczas 354⁷.
Kultura w Gminie Nozdrzec	Życie kulturalne mieszkańców Gminy Nozdrzec organizują lokalne instytucje kultury, tj.: Gminny Ośrodek Kultury (GOK) w Nozdrzcu, Gminna Biblioteka Publiczna (GBP) w Nozdrzcu z siedzibą w Warze, Filia GBP w Hłudnie, Filia GBP w Izdebkach, Filia GBP w Nozdrzcu, Filia GBP w Siedliskach, Filia GBP w Wesołej, Punkt Biblioteczny w Izdebkach Rudawcu, świetlice wiejskie. Na terenie Gminy Nozdrzec działa 8 Kół Gospodyń Wiejskich. Ich członkinie aktywnie włączają się w organizację imprez kulturalnych, przygotowując potrawy według tradycyjnych przepisów i receptur stosowanych przez ich babcie i prababce. Czynią to na różnego rodzaju przeglądach i biesiadach, częstując uczestników wspaniałymi przysmakami kuchni regionalnej. Są to: Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Hłudnie, Koło Gospodyń Wiejskich w Izdebkach, Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Izdebkach Rudawcu, Koło Gospodyń Wiejskich w Siedliskach, Koło Gospodyń Wiejskich w Nozdrzcu, Koło Gospodyń Wiejskich w Warze, Koło Gospodyń Wiejskich w Hucie Poręby, Koło Gospodyń Wiejskich w Wesołej. Zespoły artystyczne: Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej (Nozdrzec), Kapela „Warzanie” (Wara). Ponadto Gmina Nozdrzec ma swój wkład w dziedzictwo kulturowe. Świadczyć może o tym działalność m.in. takich osób: ✓ Danuta Czaja. Emerytka, założycielka Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich w Izdebkach – Rudawcu pisze wiersze, które odzwierciedlają jej sposób widzenia świata, myśli i odczucia. Niektóre z nich publikowane były w Brzozowskiej Gazecie Powiatowej. ✓ Józef Cupak poezja jego ma kilka nurtów: liryka, satyra, wiersze religijne, refleksyjne, patriotyczne i tzw. okolicznościowe. Stosuje regularne rymy, rytmy, a wiersze jego niosą zawsze jakąś naukę życiową. W latach wcześniejszych nigdzie ich nie publikował. Na łamach miesięcznika "Wiadomości Brzozowskie" wiersze Józefa Cupaka ukazują się od 1997 roku. W latach 1998 i 1999 uczestniczył

⁷Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 45-51

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

	w V i VI Międzynarodowym Spotkaniu Poetów „Wrzeciono” w Nowej Sarzynie. W roku 1999 w konkursie jednego wiersza zdobył II miejsce. Utwory Józefa Cupaka znalazły się w tomikach poetyckich „Wrzeciono 98” i „Wrzeciono 99”. W XIX Międzynarodowym Konkursie Poezji „Szukamy talentów wsi” Opoczno 1999 zdobył wyróżnienie wśród 610 poetów z 30 krajów, a Jego trzy zwycięskie utwory zamieszczone zostały w tomie poetyckim „Panu Jezusowi na 2000 urodziny”. Udział w IX Ogólnopolskim Konkursie Poetyckim w Przywidziu woj. pomorskie był kolejnym sukcesem Józefa Cupaka. Wyróżniony został za wiersze jedne z ciekawszych we współczesnej literaturze ludowej. ✓ Zofia Potoczna malarka pochodząca z Izdebek⁸.
Sport w Gminie Nozdrzec	W Gminie Nozdrzec znajduje się kilka obiektów o charakterze sportowym i rekreacyjnym na których odbywają się imprezy przeznaczone dla mieszkańców są to: „POD TREPAZEM” – miejsce spotkań i rekreacji dla mieszkańców Gminy Nozdrzec, kompleks boisk sportowych „Moje boisko – ORLIK 2012” przy szkole Podstawowej nr 2 w Wesołej, kompleks boisk sportowych „Moje boisko – ORLIK 2012” przy szkole Podstawowej w Siedliskach, kompleks boisk sportowych „Moje boisko – ORLIK 2012” przy Zespole Szkół w Hłudnie, kompleks boisk sportowych „Moje boisko – ORLIK 2012” przy I Gimnazjum w Izdebkach, stadion sportowy w Izdebkach, stadion sportowy w Hłudnie, stadion sportowy w Nozdrzcu oraz zespół boisk: piłka plażowa, kort tenisowy – siatkówka, piłka ręczna. Ponadto na terenie Gminy Nozdrzec działają 4 kluby sportowe: LKS Izdebki (60 członków), LKS Wesoła (30 członków), LKS Hłudno (40 członków), LKS Nozdrzec (30 członków)⁹.

⁸Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 105, 106, 109.

⁹jw. str. 89-91

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Na ochronę i stan zdrowia mieszkańców wpływa nie tylko poziom życia i poziom kultury zdrowotnej ale również stan środowiska naturalnego, kształtowanie się sytuacji demograficznej, rozwój systemu ochrony zdrowia i dostępność do świadczeń zdrowotnych.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy Nozdrzec realizowane są przez 6 przychodni scharakteryzowanych w poniżej zamieszczonej tabeli.

Zakład Opieki Zdrowotnej	Zasięg prowadzonej działalności	Zakres świadczonych usług:	Zasoby lokalowe	Zasoby sprzętowe i wyposażenie	Zasoby ludzkie	Liczba świadczeń w 2013 r.
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Izdebkach	Izdebki, Wara	– Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, – Usługi pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej.	Budynek zakładu zajmuje powierzchnię 182,00 m ² i jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: Janusz Kosobucki specjalista medycyny rodzinnej i pediatra – lekarz i 2 pielęgniarki.	8 815
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Ośrodek Zdrowia" w Nozdrzu	Nozdrzec, Hłudno, Wara, Izdebki, Huta Poręby, Siedliska, Ulanica, Dynów	Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.	Przychodnia dysponuje powierzchnią użytkową: 197,00 m ² . Mieści się w budynku Ośrodka Zdrowia w Nozdrzu i obejmuje 2 gabinety lekarskie i 2 gabinety zabiegowe. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd dla osób niepełnosprawnych).	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: lek. med. Barbara Wielgos-Fuksa specjalista medycyny rodzinnej i pediatra i 2 pielęgniarki.	11 500
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nr 1 w Nozdrzu	Nozdrzec, Wara, Hłudno, Wesoła, Siedliska, Huta Poręby	Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.	Przychodnia dysponuje powierzchnią użytkową: 227,00 m ² (w tym: 179,00 m ² w Nozdrzu i 48,00 m ² w Wesołej w Ośrodku Zdrowia). Ośrodek Zdrowia w Nozdrzu jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd dla osób niepełnosprawnych), w We-	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: lek. med. Tomasz Skubisz lekarz chorób wewnętrznych i 2 pielęgniarki.	10 000

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

				sołej nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.			
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wesolej	Wesoła, Hłudno, Barycz	– Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, – Usługi pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, – Gabinet szczepień, – Gabinet zabiegowy, – Rehabilitacja.	Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Wypożyczenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: lek. med. Bożena Kurzydło-Mac, Marian Mac.	10 000
	Gabinet Stomatologiczny w Nozdrzu	Nozdrzec, Wara, Hłudno, Siedliska, Huta Poręby	Usługi stomatologiczne.	Gabinet dysponuje następującą powierzchnią użytkową: 72,00 m ² . Gabinet mieści się w budynku Ośrodka Zdrowia w Nozdrzu. Gabinet nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych	Wypożyczenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: lek. stom. Anna Orłowska-Antoń i pielęgniarka.	7 000
	Gabinet rehabilitacyjny w Nozdrzu	Nozdrzec, Wara, Hłudno, Siedliska, Huta Poręby	Rehabilitacja.	Gabinet dysponuje następującą powierzchnią użytkową: 42,00 m ² . Gabinet mieści się w budynku Ośrodka Zdrowia w Nozdrzu i jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd dla osób niepełnosprawnych)	Wypożyczenie zgodne z wymogami NFZ	Magdalena Styrkosz	10 000
Ponadto na terenie Gminy Nozdrzec działają 2 gabinety pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej w Wesolej i Nozdrzu, a także świadczony jest masaż leczniczy i chiropraktyka w domu pacjenta. W Nozdrzu działa też Podstacja Oddziału Pomocy Doraźnej (Pogotowie Ratunkowe) w Nozdrzu. W 2012 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego (Statystyczne Vademecum Samorządowca), na 1 przychodnię w Gminie Nozdrzec przypadało 1 410 jej mieszkańców. Poniżej zamieszczona tabela prezentuje ambulatoryjną opiekę zdrowotną i apteki w Gminie Nozdrzec według stanu na koniec 2013 roku.							

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ambulatoryjna opieka zdrowotna		Apteki ogólnodostępne	Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną
	zakłady opieki zdrowotnej	Praktyki lekarskie		
Województwo podkarpackie	1 087	563	629	3 385
Gmina Nozdrzec	6	1	3 (punkty apteczne)	2 799

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Stacjonarna opieka zdrowotna

Mieszkańcy Gminy Nozdrzec w zakresie stacjonarnej opieki zdrowotnej, korzystają z usług Szpitala Specjalistycznego w Brzozowie Podkarpackiego Ośrodka Onkologicznego im. Ks. B. Markiewicza. Jest to pomiot leczniczy funkcjonujący jako samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej. Siedzibą Szpitala jest miasto Brzozów - ul. ks. Józefa Bielawskiego 18. Obszarem działania Szpitala w zakresie opieki zdrowotnej jest Powiat Brzozowski. W zakresie działania Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny obejmuje teren makroregionu południowo-wschodniej Polski. Szpital może udzielać świadczeń zdrowotnych dla ludności z pozostałej części kraju i cudzoziemcom na podstawie ogólnie obowiązujących przepisów¹⁰.

Bezpieczeństwo w Gminie Nozdrzec

Jakość życia mieszkańców związana jest nierozdzielnie z poczuciem ich osobistego bezpieczeństwa. Dlatego ważne i nieodzowne są działania zmierzające do ciągłego doskonalenia i poprawy istniejącego stanu bezpieczeństwa publicznego.

W sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz w postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Policji, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, na terenie powiatu brzozowskiego, do którego administracyjnie należy Gmina Nozdrzec organem właściwym jest Komendant Powiatowy Policji w Brzozowie.

W Gminie Nozdrzec mieści się Posterunek Policji w Nozdrzcu, etatowo liczy 5 policjantów. Jednostka dysponuje jednym samochodem osobowo-terenowym marki KIA SORENTO.

Posterunek Policji w Nozdrzcu w roku 2013 wszczął ogółem 70 dochodzeń. Z ogólnej wymienionej liczby 48 dochodzeń akta zostały skierowane do Prokuratury Rejonowej w Brzozowie z wnioskiem o oskarżenie. W 16 przypadkach dochodzenia zostały umorzone z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa. W 4 przypadkach postępowania zostały umorzone ze względu na brak ustawowych znamion popełnienia czynu zabronionego. W kolejnych 2 przypadkach wydano postanowienie o umorzeniu z powodu braku wniosku o ściganie, zaistnienie wykroczenia, lub też innych przyczyn wyłączających ściganie. Jak wynika z przeprowadzonej analizy do najczęściej popełnianych przestępstw są przestępstwa kwalifikowane z art. 178a §1 i 2 kk tj. kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości. Kolejną kategorią przestępstw popełnianych na terenie Gminy Nozdrzec to przestępstwa skierowane przeciwko rodzinie tj. fizyczne, psychiczne oraz moralne znęcanie się nad członkami rodziny przez osoby wspólnie z nimi zamieszkujące, bójki i pobicia jak również uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego. Miejscowościami, gdzie zaistniało najwięcej przestępstw w kolejności są: Izdebki, Nozdrzec, Wesola, Hłudno, Siedliska i Huta Poręby.

¹⁰ Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 28,29

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

	W 2013 r. policjanci Posterunku Policji w Nozdrzcu na terenie gminy ujawnili łącznie 187 wykroczeń za które nałożyli 33 mandaty karne kredytowane na łączną kwotę 5200zł. W 124 przypadkach zastosowali środek represji w postaci pouczenia. W ubiegłym roku przeprowadzonych zostało 34 postępowania w sprawie o wykroczenie z czego 28 postępowań zostało skierowanych do Sądu Rejonowego w Brzozowie w postaci wniosku o ukaranie. Policjanci podejmowali ogółem 331 interwencji z czego 50 były to interwencje domowe, gdzie sporządzili 15 tzw. Niebieskich Kart. Ponadto przez policjantów PP Nozdrzec zostały sporządzone 2 wnioski do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych celem objęcia leczeniem osób nadużywających alkoholu. W porównaniu do roku 2012 stwierdza się, że na terenie Gminy Nozdrzec wszczęto o 10 postępowań przygotowawczych mniej. Mniej postępowań zostało umorzonych z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa. Odnotowano nieznaczny spadek liczby popełnionych wykroczeń w porównaniu do roku ubiegłego, a wyniki osiągnięte przez policjantów są podobne do analogicznego okresu roku ubiegłego. Ochronę ludności, ochronę przeciwpożarową oraz ratownictwo na terenie powiatu brzozowskiego, do którego administracyjnie należy Gmina Nozdrzec zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Brzozowie¹¹.
Polityka mieszkaniowa	Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Na zasoby mieszkaniowe Gminy Nozdrzec składa się 2 372 budynki mieszkalne, mieszczące 2 438 mieszkań z których ponad 99% jest własnością osób indywidualnych. W Gminie Nozdrzec nie występują mieszkania spółdzielcze, społeczno-czynszowe, czy też zakładowe. Gmina Nozdrzec dysponuje 3 mieszkaniami socjalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 101 m². W 2012 r. w gminie przeciętne mieszkanie składało się z 3,89 izb, a jego powierzchnia użytkowa wynosiła 81,7 m². W porównaniu z 2008 r. wielkość przeciętnego mieszkania wzrosła o 0,4 m². Wyposażenie mieszkań w instalację: wodociąg (90,7%), kanalizacja (5, 8%), gaz (55,3%), łazienka (71,9%), centralne ogrzewanie (54,5%)¹².

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Strategii Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 roku

¹¹ Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 65.

¹² Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec do 2024 Tom I: Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, str. 34-37.

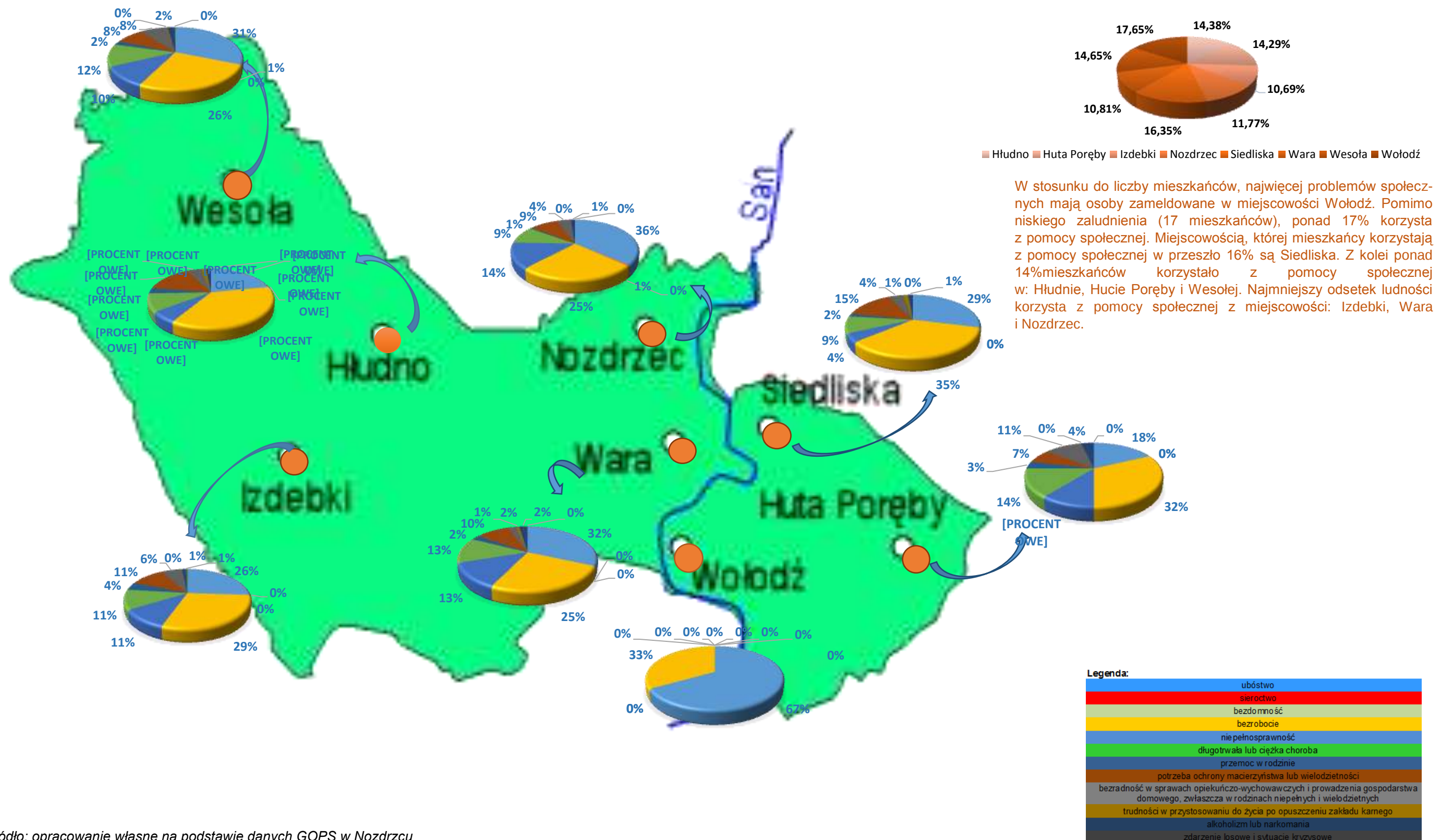

3.1. Charakterystyka Gminy – mapa występowania problemów społecznych – skala ich intensywności

Poniżej zamieszczona mapa stanowi mapę problemów społecznych, ze wskazaniem skali ich intensywności.

Mapa 1. Mapa występowania problemów społecznych

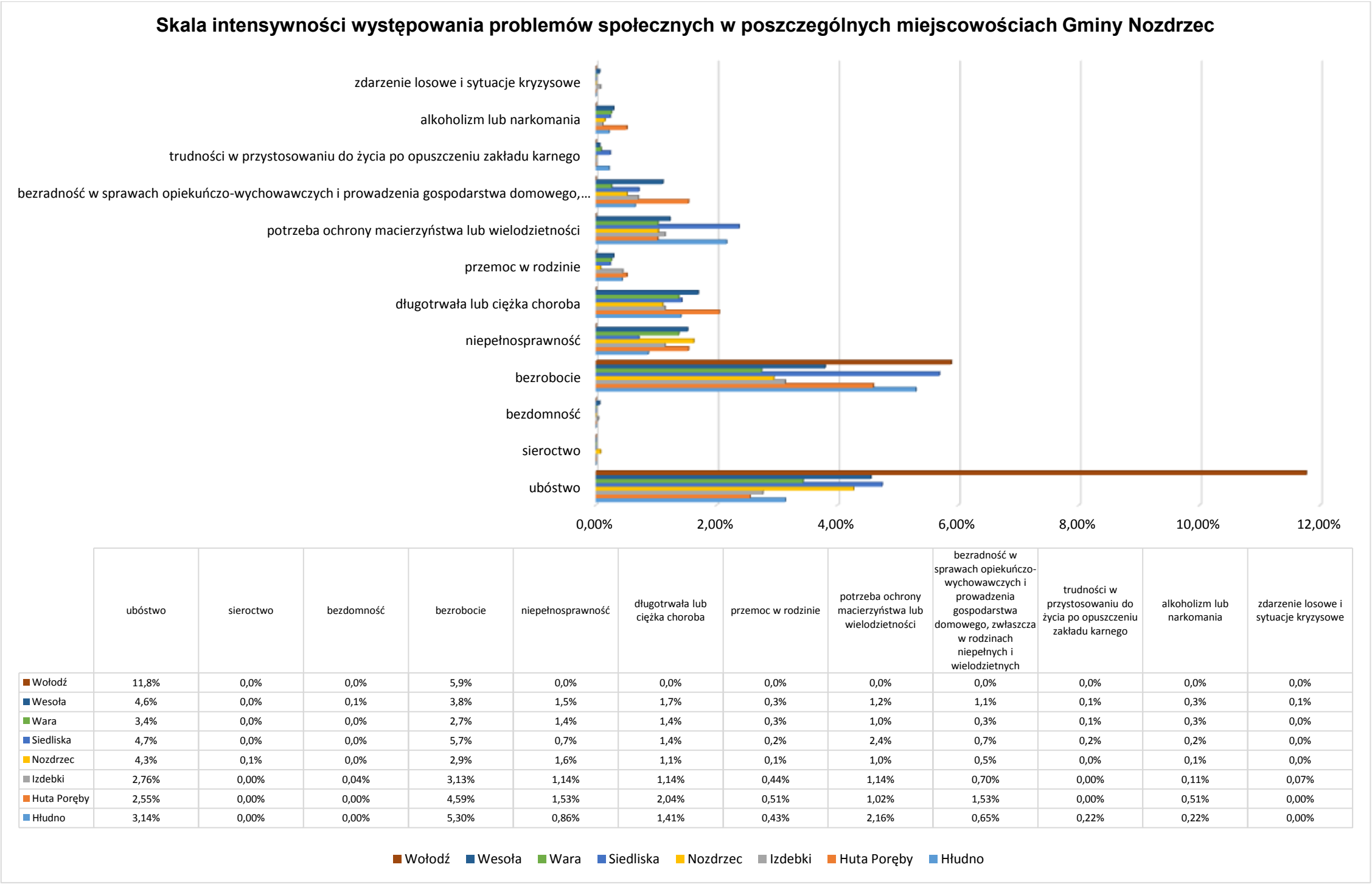
Skala intensywności występowania problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Nozdrzcu

Wykres 2. Skala intensywności występowania problemów społecznych w poszczególnych miejscowościach Gminy Nozdrzec

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Nozdrzcu

Interpretując powyższy wykres, przedstawiający skalę intensywności występowania problemów społecznych w poszczególnych miejscowościach Gminy Nozdrzec, zauważyć można, że:

- ✓ najwięcej zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych występuję w miejscowości Izdebki (0,07%);
- ✓ największy problem społeczny związany z alkoholizmem i narkomanią odnotowano w miejscowości Huta Poręby (0,51%);
- ✓ największą trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego mają mieszkańcy miejscowości Hłudno (0,22%);
- ✓ duża bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych najczęściej występuje w miejscowości Huta Poręby (1,53%);
- ✓ największa potrzeba ochrony macierzyństwa zgłaszana jest w miejscowości Siedliska (2,4%);
- ✓ w miejscowości Izdebki (0,44%) i Hłudno (0,43%) najczęściej dochodzi do przemocy w rodzinie;
- ✓ problem długotrwałej i ciężkiej choroby mają miejscowości Huta Poręby (2,04%), Wesola (1,7%) oraz Hłudno (1,41%);
- ✓ wysoki odsetek osób niepełnosprawnych mają miejscowości Nozdrzec (1,6%), Huta Poręby (1,53%) i Izdebki (1,14%);
- ✓ największe bezrobocie notowane jest w miejscowościach Wołodź (5,9%), Siedliska (5,7%) oraz Hłudno (5,30%);
- ✓ niewielki odsetek bezdomności notuje miejscowość Izdebki (0,04%) i Wesola (0,1%);
- ✓ 0,1% sieroctwa występuje w miejscowości Nozdrzec;
- ✓ problemem społecznym najczęściej rejestrowanym w miejscowościach gminy Nozdrzec jest ubóstwo. Występuje ono niemalże we wszystkich miejscowościach regionu. Największy odsetek osób ubogich notowanych jest w miejscowości Wołodź (11,8%).

3.2. Diagnoza problemów społecznych – charakterystyka grup społecznie wrażliwych

Przedmiotem diagnozy są problemy charakterystyczne dla różnych grup społecznych o różnym stopniu ich dolegliwości takie jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, starość, uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezdomność, które wymagają wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom trudnym w życiu jednostek i rodzin i poprawy ich warunków bytowych.

W oparciu o posiadane materiały i informacje ustalono najistotniejsze problemy, z jakimi boryka się Gmina Nozdrzec, do nich należy między innymi:

3.2.1. Ubóstwo

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczącego się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie minimum socjalnego. Podstawowym czynnikiem ubóstwa jest bezrobocie. Poziom ubóstwa szczególnie widoczny jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura). Jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy przez GOPS w Nozdrzcu jest ubóstwo. W 2014 roku 65% ogółu wszystkich rodzin objętych pomocą, jako główny powód trudnej sytuacji wskazało ubóstwo.

Formy pomocy dla osób ubogich

W celu zminimalizowania skutków ubóstwa, lokalny samorząd realizuje zadania własne i zlecone. W Gminie Nozdrzec instytucją wykonującą zadania należące do właściwości gminy z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu. Pomoc GOPS realizowana jest poprzez:

- świadczenia niematerialne: praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze, zapewnienie schronienia bezdomnym, kierowanie do instytucjonalnych form pomocy,
- kwalifikowanie dzieci na wypoczynek, współorganizowanie przedsięwzięć okolicznościowych,
- objęcie rodzin wsparciem wolontariuszy, tworzenie i realizacja programów osłonowych, w tym Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” świadczenia rzeczowe: zapewnienie opału, odzieży, żywności,
- świadczenia finansowe: zasiłki stałe, okresowe, celowe i celowe specjalne,
- aktywne formy pomocy: realizacja instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej.

Samorząd wspiera rodziny ubogie posiadające dzieci, udzielając świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym z dotacji celowej, pochodzącej ze środków budżetu państwa, w formie przyznawanego uczniom gminnych placówek stypendium socjalnego oraz zasiłku szkolnego.

Od roku 2009 na ten cel przeznaczane jest rocznie ponad 163.153,00 zł. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych od 2010r. udział środków własnych Gminy Nozdrzec w w/w pomocy, to minimum 20% kwoty dotacji.

Lokalny samorząd wdraża działania w zakresie zapewnienia wynajmu lokali komunalnych mieszkańcom, w tym osobom ubogim oraz wynajmu lokali socjalnych rodzinom posiadającym prawomocny wyrok sądowy orzekający eksmisję z zajmowanego mieszkania. Głównym źródłem lokali przeznaczonych pod wynajem jest odzysk od najemcy. Zagadnienia związane z wynajmem lokali mieszkalnych z zasobów Gminy regulują odpowiednie przepisy, w których istotną przesłanką jest sytuacja materialna, społeczna oraz zdrowotna osoby ubiegającej się o wynajem. Rodziny, których wnioski o wynajem lokalu zostały pozytywnie zaopiniowane w latach 2009-2014, były to: osoby bezdomne, rodziny zamieszkujące w trudnych warunkach mieszkaniowych.

Według stanu na koniec listopada 2014 roku Gmina Nozdrzec posiada jedynie 3 mieszkania komunalne, a bieżące potrzeby są znacznie większe (wiele osób i młodych małżeństw zgłasza zapotrzebowanie na mieszkania komunalne). Ponadto są osoby, które mają ostatnie zameldowanie na terenie Gminy, a są zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobami bezdomnymi nie posiadającymi żadnego miejsca zamieszkania. Dla tych osób pomocą byłoby mieszkania socjalne, których w Gminie nie ma.

3.2.2. Bezrobocie

Bezrobocie jest problemem złożonym i różnie definiowanym. Szerszą kategorią jest pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodowa. Są to kategorie szczególnie ważne z punktu widzenia opisu klientów pomocy społecznej oraz programów adresowanych do nich w ramach tego systemu.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. Bezrobocia ukrytego oraz „pracy na czarno”. Bezrobocie obniża standard życia i rozszerza obraz patologii społecznej. Bezpośrednio wpływa na poziom życia rodzin i prowadzi często do:

- dezintegracji rodziny,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

- osłabienia więzi emocjonalnych między członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego,
- utraty poczucia bezpieczeństwa i wpływu na własne życie,
- degradacji ekonomicznej i społecznej.

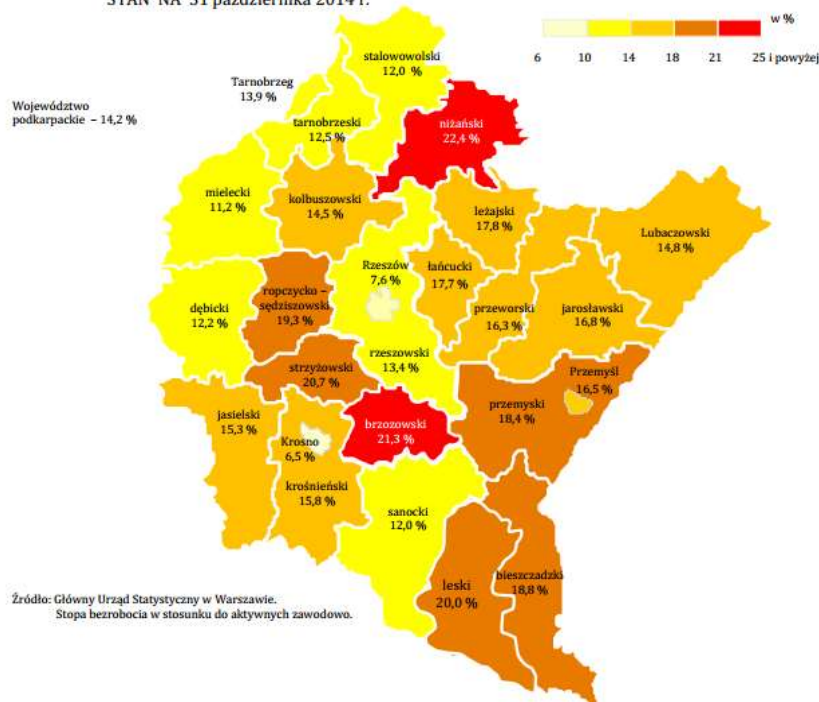
Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, lecz także dla ich rodzin. W funkcjonowaniu rodzin dotkniętych bezrobociem dochodzi do poważnych zakłóceń. Negatywne zmiany mogą dotyczyć wszystkich funkcji rodziny. Negatywny wpływ bezrobocia na więź małżeńską niesie ze sobą niebezpieczeństwo osłabienia związków uczuciowych i zaburzenia ról małżeńskich i rodzicielskich. Utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstawanie napięć i konfliktów w rodzinie. Z drugiej strony, ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia podstawowych potrzeb. Bezrobocie rodziców nie stwarza poczucia bezpieczeństwa u dzieci i negatywnie wpływa na ich dalszą edukację. Często prowadzi do rozpadu rodziny i może być zagrożeniem przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Problem bezrobocia zwłaszcza długotrwałego wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływania.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to w głównej mierze rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na aktywne poszukiwanie zatrudnienia i pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego.

Na sytuację osób bezrobotnych wpływa zarówno wiek jak i poziom wykształcenia. Na dzień 30 listopada 2014 roku było zarejestrowanych 801 osób bezrobotnych z terenu gminy.

Wskaźnik stopy bezrobocia na koniec października 2014 roku wynosił dla powiatu brzozowskiego – 21,3% (drugie miejsce w województwie), dla województwa podkarpackiego – 14,2%, dla kraju 11,3%.

DIAGRAM 1. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W POWIATACH
STAN NA 31 października 2014 r.

Źródło: dane WUP w Rzeszowie z opracowania: Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w województwie podkarpackim w listopadzie 2014 r., str. 3

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Z danych statystycznych wynika, że najliczniejszą grupę bezrobotnych na terenie Gminy Nozdrzec stanowią osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj.:

- osoby do 25 roku życia– 164 osoby,
- długotrwale bezrobotni– 554 osoby,
- osoby po 50 roku życia– 144 osoby,
- bez kwalifikacji zawodowych– 233 osoby,
- bez doświadczenia zawodowego– 235 osób,
- bez wykształcenia średniego– 491 osób,
- samotnie wychowujący co najmniej 1 dziecko w wieku do 18 roku życia– 28 osób,
- osoby, które po opuszczeniu zakładu karnego nie podjęły zatrudnienia– 9 osób,
- niepełnosprawni– 10 osób.

Wśród tej grupy – 20,5% stanowią osoby do 25 roku życia; 61,3% osoby bez wykształcenia średniego; 69,2% osoby długotrwale pozostające bez pracy; 29,3% nie posiada doświadczenia zawodowego. Ponadto spośród osób zarejestrowanych w PUP 86,3% nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych.

Warto zaznaczyć, że w walce z bezrobociem znaczącą rolę odgrywa Powiatowy Urząd Pracy. Oferta działań adresowanych do bezrobotnych jest duża. Obejmuje między innymi: szkolenia, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, jednorazową pomoc na podjęcie działalności gospodarczej.

Działania Gminy w zakresie walki z bezrobociem obejmują głównie:

- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy i przedsiębiorczości mieszkańców,
- organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.

Aktywizacja zawodowa i łagodzenie skutków bezrobocia

W ostatnich latach ważnym elementem w aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale pozostających bez pracy stały się projekty systemowe współfinansowane ze środków unijnych, realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013. Dzięki możliwościom korzystania z funduszy unijnych pojawiła się szansa na rozwój pomocy społecznej, zwłaszcza w odniesieniu do osób pozostających bez pracy, którym stwarza się możliwość uczestnictwa w różnych instrumentach aktywnej integracji. Mają one pomóc w przezwyciężeniu barier zawodowych, zdrowotnych, edukacyjnych i społecznych w dostępie do zatrudnienia i usług społecznych.

W okresie od 2010 do 2014 z różnych form wsparcia w ramach aktywnej integracji skorzystało 212 osób niepracujących będących w wieku aktywności zawodowej, świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Rok realizacji	Liczba osób uczestniczących w projekcie
2010	13
2011	70
2012	70
2013	29
2014	30

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Poza projektami systemowymi Gmina Nozdrzec realizuje szereg projektów konkursowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej i budżetu państwa adresowanych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wsparcie w uzyskaniu nowych umiejętności, kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na otwartym rynku pracy otrzymało 212 osób. Działania takie stwarzają realną

szansę nie tylko wzrostu mobilności mieszkańców terenów wiejskich na pozarolniczym rynku pracy, ale również przyczyniają się do zmiany mentalności i podniesienia własnej samooceny.

3.2.3. Niepełnosprawność

Jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata jest niepełnosprawność. Wiąże się to z powszechnością i rozmiarem tego zjawiska. Z niepełnosprawnością wiąże się niejednokrotnie tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Zauważa się systematyczny wzrost liczby osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Ma to również odzwierciedlenie w liczbie korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się w swojej codziennej egzystencji osoby niepełnosprawne to:

- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne,
- pogarszanie się sytuacji ekonomicznej,
- bariery psychologiczne,
- izolacja społeczna.

Rodziny objęte wsparciem z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności prezentuje poniżej zamieszczona tabela.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych
2012	89
2013	86
2014	109

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Na terenie Gminy Nozdrzec zamieszkuje szacunkowo 219 osób niepełnosprawnych, legitymujących się stosownym dokumentem potwierdzającym stopień niepełnosprawności oraz 12 osób niepełnosprawnych biologicznie. W statystykach Powiatowego Urzędu Pracy figuruje 10 osób posiadających status osoby bezrobotnej.

Formy działań na rzecz osób z niepełnosprawnością

1. Instytucjonalne formy wsparcia osób niepełnosprawnych:

- Dom Pomocy Społecznej w Brzozowie – 4 osoby;
- Miejski Dom Pomocy Społecznej w Przemyśle – 1 osoba;
- Dom Pomocy Społecznej Folsz – 1 osoba;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Izdebkach – 32 osoby z zaburzeniami psychicznymi;
- Dom Pogodnej Starości w Dynowie – 2 osoby;
- Caritas Archidiecezji Przemyskiej Dom Pogodnej Starości im. Św. Jana z Dukli – 5 osób;
- Specjalistyczne ośrodki prowadzone przez organizacje pozarządowe, oferujące profesjonalną pomoc i wsparcie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. W latach 2012-2014 średnio 28 osób rocznie korzystało z tej formy wsparcia.

3. Pomoc ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazuje Powiatowi Brzozowskiemu środki na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Pomocy Rodzinie, natomiast z zakresu rehabilitacji zawodowej Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie.

W ramach rehabilitacji społecznej dofinansowywane są:

- koszty działania warsztatów terapii zajęciowej,
- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Ze środków przeznaczonych na rehabilitację zawodową finansowane są:

- wydatki na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu,
- finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych,
- przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z tworzeniem i wyposażeniem stanowisk pracy oraz zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Formułując kierunki polityki społecznej Gminy Nozdrzec należy pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań, których celem jest przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych, prowadzącym do większej ich aktywności zawodowej i społecznej. Problem osób niepełnosprawnych w gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej. Tym problemem na terenie gminy zajmują się głównie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzozowie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Izdebkach i organizacje pozarządowe. Działania tych podmiotów zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych a także działań integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu wraz z instytucjami i organizacjami pozarządowymi podejmuje działania zmierzające do wyrównywania szans i integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz umożliwiania im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym i wspieraniu ich rodzin. Istotną rolę w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, odgrywają usługi udzielane w Środowiskowym Domu Samopomocy (ŚDS) w Izdebkach. ŚDS jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja tego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności dnia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym lub podjęcie pracy.

Działalność ŚDS finansowana jest ze środków wojewódzkich. Na terenie Gminy Nozdrzec działa 1 Środowiskowy Dom Samopomocy dla 32 osób niepełnosprawnych.

Terapia prowadzona jest w zakresie samoobsługi i czynności dnia codziennego, pokonywania trudności związanych z radzeniem sobie w różnych skomplikowanych sytuacjach.

Dostępność infrastruktury

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Gmina Nozdrzec, uwzględniając prawa osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszających się na wózkach inwalidzkich, w celu udostępnienia administrowanych przez siebie obiektów, likwiduje (w miarę możliwości finansowych) bariery architektoniczne. Liczbowe zestawienie obiektów użyteczności publicznej administrowanych przez Gminę Nozdrzec oraz ich dostępność dla osób niepełnosprawnych przedstawiono w poniżej tabeli.

Tabela 3. Dostępność obiektów użyteczności publicznej, administrowanych przez Gminę Nozdrzec dla osób niepełnosprawnych (stan na koniec grudnia 2014r.)

Wyszczególnienie	Liczba obiektów	Liczba obiektów całkowicie dostępnych dla osób niepełnosprawnych fizycznie	Liczba obiektów wymagających dostosowania całkowitego oraz częściowego
Obiekty oświaty	9	2	7
Obiekty służby zdrowia	3	3	0
Obiekty pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej	2	1	1
Obiekty kultury, sportu i rekreacji	4	0	0
Obiekty Urzędu Gminy	1	0	1
Ogółem	17	6	9

W ramach inwestycji drogowych prowadzonych na terenie Gminy Nozdrzec systematycznie realizowane są zadania służące likwidowaniu barier urbanistycznych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, głównie dzięki miejscowemu obniżeniu krawężników do poziomu drogi.

3.2.4. Problemy opiekuńczo-wychowawcze

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem dziecka, której obowiązkiem jest zaspokojenie wszystkich jego potrzeb. Wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję. W rodzinach dysfunkcyjnych często występują u dzieci problemy w nauce, problemy wychowawcze aż do wkraczania na drogę przestępstwa.

Bezradność osób w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest jednym z ważniejszych problemów dotyczących w głównej mierze rodzin o niskim statusie społecznym i niskiej świadomości wychowawczej, o zaburzonych relacjach małżeńskich. Wśród wielu zewnętrznych czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, na pierwszy plan wysuwają się bezrobocie i ubóstwo. Bezrobocie stanowi główne uwarunkowanie wykluczenia społecznego i zaburza wypełnianie ekonomicznej funkcji rodziny. Rodzice skupiając się na zaspakajaniu najbardziej podstawowych potrzeb, nie są w stanie zaspokoić potrzeb wyższego rzędu, a to z kolei hamuje rozwój jej członków. Długotrwałe pozostawanie bez pracy najczęściej prowadzi do narastania wewnętrznych konfliktów w rodzinie, różnego typu uzależnień, przemocy domowej, pogorszenia stosunków między jej członkami a tym samym jest przyczyną nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny.

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność wielu instytucji i podmiotów skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do edukacji, służby zdrowia, wypoczynku.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nozdrzcu wskazują, że liczba rodzin wspomaganych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wyraźnie zmniejsza się. Wynika to w dużej mierze z faktu, że rodziny mogą mieć wiele sprzężonych ze sobą problemów (ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm i inne), upoważniających je do otrzymywania świadczeń określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Pomocą społeczną objęto w 2014 roku 475 rodzin, w tym 380 z dziećmi na utrzymaniu.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Rodziny objęte pomocą społeczną (ogółem)	648	545	475
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	48	74	73
w tym:			
Rodziny wielodzietne	20	45	57
Rodziny niepełne	28	30	16

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, a jeśli to konieczne zapewnienia dziecku opiekę i wychowanie poza rodziną poprzez umieszczenie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W Gminie Nozdrzec funkcjonuje 4 rodziny zastępcze, w których przebywa 13 dzieci. Spośród rodzin zastępczych – 1 rodzina spokrewniona i 1 rodzina niezawodowa, 2 rodziny zawodowe.

W zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała przede wszystkim z Rodzinnym Domem Dziecka oraz Sądem Rodzinnym.

Dostępność infrastruktury

Na terenie Gminy Nozdrzec istnieje rozbudowana infrastruktura zapewniająca realizację podstawowych zadań w zakresie szeroko rozumianego wspomagania rodziny, w tym:

- placówki oświatowe,
- jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- jednostki realizujące zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przedszkole niepubliczne.

Formy działań na rzecz rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych:

- udzielenie kompleksowego wsparcia rodziny i jej funkcjach wychowawczych opiekuńczych i socjalnych,
- realizacja programu wsparcia rodziny w Gminie Nozdrzec,
- realizacja rządowych programów osłonowych,
- powadzenie kart dużej rodziny,
- udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom,
- udzielenie pomocy w formie posiłku lub zasiłek celowy na zakup posiłku,
- przeciwdziałanie uzależnieniu od pomocy społecznej,
- stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej,
- edukacja rodziców w pełnieniu ról w rodzinie,
- prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,

- zapewnienie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla rodziny.
- promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin i realizacja programów wspierających rodziny,
- nawiązanie partnerstwa o zasięgu lokalnym w zakresie wsparcia rodzin,
- stworzenie systemu pomocy rodzinie w sytuacji kryzysowej i traumatycznej,
- organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- wspieranie działalności świetlic socjoterapeutycznych.

3.2.5. Przemoc w rodzinie

Przemoc domową, zwaną też przemocą w rodzinie, można najogólniej zdefiniować jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Najczęściej przyczyną przemocy i agresji w rodzinie jest: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Przemoc w rodzinie powoduje łamanie norm moralno-prawnych, zastraszanie dzieci, agresje, depresje i choroby psychiczne. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni. W stosunku do dzieci przemoc stosują zazwyczaj obydwaj rodzice. Oboje są sprawcami zaniedbań, jednak z opinii pracowników socjalnych wynika, że w większym stopniu to mężczyźni zostawiają rodziny, unikając łożenia na ich utrzymanie i odpowiedzialności za wychowanie dzieci.

Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie wymaga zintegrowanego działania wielu instytucji i podmiotów wykonujących zadania z tego zakresu. Analiza danych zgromadzonych w GOPS pozwala stwierdzić, że poziom korzystania z pomocy społecznej przez rodziny dotknięte przemocą jest niewielki. W latach 2011 – 2014 z różnych form wsparcia korzystało odpowiednio: w 2011 roku – 2 rodziny, 2012 – 17 rodzin, 2013 – 9 rodzin i 2014 – 13 rodzin. Przemoc w rodzinie to wciąż temat tabu, dlatego ofiarom przemocy tak trudno uzyskać fachową pomoc. Również dlatego dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali zjawiska.

Tabela 4. Liczba założonych „Niebieskich Kart” przez GOPS

Wyszczególnienie	Liczba ofiar przemocy domowej
2012	16
2013	21
2014	17

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Formy działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Pomoc ofiarom przemocy ułatwiają działania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, która jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji lub pracownika socjalnego. Ułatwia ona uporządkowaną rejestrację wydarzeń. Pomaga w prowadzeniu działań prewencyjnych wobec rodziny, w której dochodzi do przemocy.

Dokumentacja „Niebieskiej Karty” jest wykorzystywana i stanowi podstawę przy kierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego. W roku 2011 (28 lutego) został uchwalony Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Powołano Zespół Interdyscyplinarny, którego głównym zadaniem jest tworzenie gminnego systemu pomocy ofiarom przemocy domowej przy współpracy różnych osób, instytucji i organizacji. Podejmowane działania w ramach Zespołu służą zwiększeniu świadomości społecznej na temat przemocy domowej, motywowaniu ofiar przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.

Udzielone porady prawne i psychologiczne.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Udzielone porady prawne	0	0	4

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Udzielone porady psychologiczne	1	1	2
---------------------------------	---	---	---

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Z danych statystycznych uzyskanych z Posterunku Policji w Nozdrzcu wynika, że w 2013 roku było 50 interwencji domowych, gdzie sporządzono 15 „Niebieskich Kart”.

3.2.6. Uzależnienia

Alkoholizm to zjawisko, które dotyka wielu mieszkańców Gminy Nozdrzec w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Nadużywanie alkoholu prowadzi do dezintegracji rodziny, jest przyczyną przemocy domowej, sprzyja powstawaniu nieformalnych grup społecznych stanowiących zagrożenie dla ładu i bezpieczeństwa publicznego.

Podstawą prawną działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Na terenie Gminy Nozdrzec działa Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kierunki działań wyznaczone przez Komisję obejmują w szczególności:

- działania wspierające,
- działania korygujące,
- działania interwencyjne.

Szacunkowa liczba osób uzależnionych i współuzależnionych na terenie gminy objęta wsparciem została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Działania	23	26	21
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	24	21	14
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	19	12	11
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	10	9	9
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	15	3	12
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	34	26	23
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	400	724	623
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	51	50	47

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

Ośrodek Pomocy Społecznej ściśle współpracuje z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, które w różnym stopniu niosą pomoc i wsparcie osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Osoby i rodziny z problemem alkoholowym korzystające ze świadczeń pomocy społecznej:

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba rodzin	19	9	26
Liczba osób w rodzinach	62	30	52

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

3.2.7. Narkomania

Skala problemowa na terenie Gminy Nozdrzec wynikająca z uzależnienia od narkotyków jest trudna do ustalenia. Działania w tym kierunku regulowane są ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. Problem narkomanii głównie dotyczy dzieci i młodzieży. O problemie tym niechętnie informują pedagodzy czy rodzice osób nieletnich. Aby zmniejszyć problemy narkomanii prowadzone są w szkołach specjalne programy i kampanie społeczne dotyczące szkodliwości używek i środków psychoaktywnych. Ponadto w Gminie realizowany jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

3.2.8. Sytuacja osób starszych

W związku z postępującym procesem starzenia się ludności naszego kraju następuje systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Analogiczną sytuację można zaob-

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

serwować również w analizowanej gminie. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 20,2% ogółu mieszkańców. Zwiększa się również zapotrzebowanie na usługi opieki instytucjonalnej.

Zamieszczona poniżej tabela przedstawia strukturę ludności ze względu na ekonomiczne grupy wieku mieszkańców Gminy Nozdrzec.

Tabela 5. Struktura wieku mieszkańców Gminy Nozdrzec według grup ekonomicznych w 2013 r.

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku					
	przed-produkcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	[%]	[%]	[%]			
Gmina Nozdrzec	19,0	60,8	20,2	64,5	106,3	33,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Z powyższego zestawienia wynika, iż blisko 2/3 mieszkańców Gminy Nozdrzec to ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata). Nieprzerwanie od roku 2007 liczebność tej grupy rośnie, podobnie jak grupy poprodukcyjnej (od 59/64 lat), spadek w analizowanym okresie odnotowano w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat). Jest to spowodowane wydłużeniem życia ludności przy równoczesnym niskim poziomie liczby urodzeń. Prognozy przewidują pogłębianie się tej tendencji. Oznacza to, że liczba osób starszych, emerytów, rencistów z roku na rok zwiększa się.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, przewlekłą chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Gminie Nozdrzec korzystają z różnych form wsparcia, w tym między innymi:

- usług opiekuńczych,
- pomocy materialnej,
- pobytu w domu pomocy społecznej lub zakładzie opiekuńczo-pielęgnacyjnym.

Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany. Znamiennej rolę w tym procesie odgrywają instytucje wspierające osoby starsze, rodzina, znajomi i cała społeczność.

W 2014 roku 14 osób starszych, chorych wymagających całodobowej opieki i pielęgnacji z terenu Gminy przebywało w domach pomocy społecznej.

Aktywizacja i integracja w środowisku lokalnym osób w wieku poprodukcyjnym powinna być realizowana przez promowanie i wspieranie rozwiązań służących pełniejszej integracji społecznej. Przede wszystkim chodzi o wzmacnianie różnych form samoorganizacji, samodzielności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Ważne są także działania wspierające więzi międzypokoleniowe i poczucie odpowiedzialności młodszych pokoleń za osoby starsze z otoczenia rodzinnego i sąsiedzkiego.

W pomocy społecznej dąży się do tego, aby działania podejmowane dla tej grupy osób przyczyniały się do większej aktywności, samodzielności i utrzymania kondycji psychofizycznej osób starszych na jak najwyższym poziomie. W większym zakresie wykorzystanie zasobów intelektualnych i twórczych osób starszych do aktywizacji środowiska lokalnego.

3.2.9. Bezdomność

Zjawisko bezdomności w Gminie Nozdrzec nie jest statystycznie problemem ilościowo istotnym. Dotyka ono 2 osób. Główną jej przyczyną jest alkohol. Jednak jest to problem społeczny, trudny do rozwiązania. Wyróżnić można bezdomnych z „przymusu” i z „wyboru”. Bezdomni z wyboru – to osoby o specyficznych predyspozycjach osobowościowych, które nie pozwalają im nigdzie osiedlić się na stałe, zdomowić.

Bezdomni z przymusu – to osoby, które ze względów osobistych i ekonomicznych są bezdomne.

Osoba bezdomna nie jest w stanie usamodzielniać się bez właściwego wsparcia ze strony pomocy społecznej. Brak stałego miejsca zameldowania praktycznie pozbawia osobę bezdomną szans na znalezienie zatrudnienia, a tym samym zdobycie środków na samodzielne życie. Obowiązkiem Gminy wynikającym z ustawy o pomocy społecznej jest zapewnienie osobie bezdomnej: schronienia, gorącego posiłku i odzieży dostosowanej do pory roku. Brak bazy lokalowej (schroniska dla bezdomnych, noclegowni) na terenie gminy i powiatu brzozowskiego ujawnia ten problem szczególnie w okresie zimowym. Wówczas osoby bezdomne kierowane są do schronisk i noclegowni na terenie województwa podkarpackiego. Bezdomność najczęściej dotyczy mężczyzn w wieku produkcyjnym. Osoby bezdomne przebywające na terenie Gminy, którym udzielono wsparcia prezentuje poniżej zamieszczona tabela.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Bezdomni ogółem, w tym:	2	2	1
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	2	2	1

Źródło: dane GOPS w Nozdrzcu

3.3. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych w gminie

3.3.1. Identyfikacja obszarów problemowych

Do podstawowych sfer aktywności społecznej na obszarze Gminy, należą:

- zabezpieczenie materialne;
- edukacja publiczna i opieka nad dziećmi;
- ochrona zdrowia;
- pomoc społeczna, polityka prorodzinna oraz jakość zamieszkiwania (w tym potrzeba schronienia i wyżywienia);
- kultura;
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomani, bezpieczeństwo;
- kontakty społeczne i aktywność społeczna;

W sferach tych zostały zidentyfikowane następujące potencjalne obszary problemowe:

- zabezpieczenie materialne:
 - poziom dochodów;
 - struktura dochodów;
 - możliwość zachowania, odtwarzania i powiększania dochodów;
- edukacja publiczna i opieka nad dziećmi:
 - długość kształcenia szkolnego, jakość kształcenia;
 - poziom wykształcenia mieszkańców;
 - czas poświęcony rozwojowi fizycznemu;
 - poziom rozwoju fizycznego;
 - czas na rozwój emocjonalny i duchowy;
 - opieka nad dziećmi;
- ochrona zdrowia:

- przeciętna długość trwania życia;
 - umieralność niemowląt;
 - udział niepełnosprawnych;
 - zachorowalność, w tym na choroby przewlekłe, choroby cywilizacyjne;
 - dzietność rodzin;
 - dostęp do otwartego i zamkniętego leczenia;
 - zagrożenia zdrowia i życia wynikające z zachowań patologicznych;
 - styl życia.
- pomoc społeczna, polityka prorodzinna oraz jakość zamieszkiwania (w tym potrzeba schronienia i wyżywienia):
 - skala zapotrzebowania na pomoc społeczną;
 - postawy ludzi korzystających z pomocy społecznej;
 - dyskryminacja osób z dysfunkcjami;
 - możliwość samodzielnego zamieszkiwania;
 - wielkość i standard mieszkań;
 - skala ewentualnej bezdomności;
- kultura:
 - poziom biernego uczestnictwa w kulturze;
 - poziom uczestnictwa czynnego w kulturze;
 - dostęp do różnorodnej oferty kulturalnej;
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, bezpieczeństwo:
 - zagrożenia przestępczością;
 - zagrożenia spokoju społecznego;
 - zagrożenia związane z komunikacją;
 - zagrożenia zdarzeniami losowymi;
 - alkoholizm, narkomania;
- kontakty społeczne i aktywność społeczna:
 - stopień integracji społeczności lokalnych;
 - stopień zorganizowania społeczności lokalnych;
 - tolerancyjność;
 - ofiarność;
 - lojalność grupowa;
 - możliwości oddziaływania na otoczenie materialne i społeczne;
 - możliwości aktywności zawodowej;
 - możliwości innej aktywności pozazawodowej.

3.3.2. Stan i możliwości pomocy społecznej

Rozwiązywanie problemów społecznych to wprowadzenie optymalnych sposobów reagowania w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i minimalizowania ich skutków wśród społeczności Gminy Nozdrzec.

Partnerzy i współpraca

Rozwiązywaniem problemów społecznych w Gminie Nozdrzec zajmują się jednostki publiczne, samorządowe, jak i niepubliczne, np. organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, Kościoły i organizacje kościelne. Instytucje oferujące pomoc i wsparcie na terenie Gminy Nozdrzec, to:

- OSP Nozdrzec,
- OSP Hłudno,
- OSP Wesoła,
- OSP Wara,
- OSP Siedliska,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

- OSP Huta Poręby,
- OSP Izdebki,
- Stowarzyszenie Izdebski Dzwon,
- Stowarzyszenie przy Zespole Szkół w Nozdrzu im. A. Fredry,
- Koło Gospodyń Wiejskich Hłudno,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wara,
- Koło Gospodyń Wiejskich Siedliska,
- Koło Gospodyń Wiejskich Izdebki,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wesoła,
- Caritas Nozdrzec,
- Caritas Wesoła,
- Akcja Katolicka Wara,
- Akcja Katolicka Izdebki,
- Akcja Katolicka Nozdrzec,
- ŚDS Izdebki.

Podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego są ważnym elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Dla bieżącej pracy podmiotów prowadzących tę działalność istotne znaczenie ma zarówno wymiana doświadczeń, jak również współpraca z samorządem gminnym. Organizacje pozarządowe w istotny sposób wpływają na jakość życia społeczności lokalnej.

Gmina Nozdrzec współpracuje z podmiotami i organizacjami pozarządowymi w różnych sferach życia publicznego. Współpraca ta odbywa się na podstawie zawieranych porozumień.

Corocznie przyjmowany jest Program współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Działania organizacji pozarządowych są wspierane finansowo w ramach konkursu ofert między innymi w zakresie:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom osobom w trudnej sytuacji życiowej,
- działalności charytatywnej,
- podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- ochrony i promocji zdrowia,
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

Dzięki podjętej współpracy z lokalnymi placówkami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej możliwe jest pełniejsze zaspokajanie występujących potrzeb, organizacja spotkań integracyjnych dla różnych grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Rozwiązywanie problemów społecznych oraz podejmowanie działań zapobiegających ich występowaniu to jedno z ważniejszych zadań gminy. Wszelkie działania temu służące po-

winny być podejmowane w ramach spójnego systemu, którym koordynuje jedna instytucja – jednostka administracji samorządowej, a jej równorzędnymi partnerami są organizacje pozarządowe.

Zasoby instytucjonalne

GOPS w Nozdrzcu zatrudnia 12 osób w wymiarze pełnego etatu na czas nieokreślony, w tym:

- kierownik – wykształcenie studium,
- księgowa – wykształcenie wyższe,
- 4 pracowników socjalnych – wykształcenie średnie i wyższe,
- 4 opiekunki GOPS - wykształcenie średnie,
- 2 pracowników ds. świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych – wykształcenie wyższe.

Wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej mówiący o minimum 1 pracowniku socjalnym przypadającym na 2000 mieszkańców jest w pełni spełniony.

GOPS dysponuje dwoma pomieszczeniami na parterze Urzędu Gminy. Każde stanowisko pracy wyposażone jest w zestaw komputerowy oraz niezbędny sprzęt biurowy, pracownicy mają także stały dostęp do Internetu.

Środki na realizację zadań statutowych Ośrodka pochodzą z budżetu państwa – na zadania zlecone gminie i z budżetu gminy – na zadania własne.

3.3.3. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych według społeczności lokalnej

Diagnoza i analiza problemów społecznych dotyczyła wyodrębnienia głównych sfer aktywności społecznej, w których mogą pojawiać się problemy, a następnie przeprowadzeniu konsultacji społecznych, które pozwoliły na identyfikację problemów w poszczególnych obszarach.

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w trakcie prac nad Strategią Rozwoju Gminy oraz w podczas warsztatów diagnostyczno-projektowych w październiku br. roku z udziałem społeczności lokalnej oraz partnerów społeczno-gospodarczych funkcjonujących na obszarze Gminy.

3.3.4. Generowanie problemów

Wszystkie zidentyfikowane w punkcie 3.3.1 sfery aktywności społecznej związane są istnieniem sytuacji problemowych. Problemy te mają jednak różną wagę i w różnym stopniu są odczuwane przez społeczność lokalną. W celu wyodrębnienia najbardziej problemowych sfer aktywności i konkretnych problemów w nich występujących – z punktu widzenia społeczności lokalnej Gminy – zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, warsztaty oraz wywiady bezpośrednie z pracownikami GOPS. Ewaluacja dokonana w trakcie wymienionych wyżej działań ma charakter oceny jakościowej, która może być różnie rozumiana i definiowana, ale nikt nie kwestionuje faktu, że jej nadrzędnym celem jest uporządkowane i systematyczne gromadzenie wiedzy. Jest formą praktyki społecznej nastawionej na rozwój potencjału społecznego konkretnych instytucji i organizacji. Wykracza daleko ponad tradycyjnie ustalone standardy badań socjometrycznych. Każdy z uczestników procesu społecznego ocenia rzeczywistość przez pryzmat własnych doświadczeń i sytuacji, w które jest zaangażowany; przestrzega przez „filtr” swojej osobowości. Ewaluacja daje niepowtarzalną okazję do pełnego oraz względnie obiektywnego opisu rzeczywistości i stawiania pytań o uwarunkowania rozwoju. Według K. Aspinwall ewaluacja „Jest częścią procesu podejmowania decyzji. Obejmuje wydawanie opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie informacji o nim w odniesieniu do znanych celów, kryteriów i wartości”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

W wyniku prowadzonych spotkań zostały wskazane następujące problemy w sferze społecznej:

- zabezpieczenie materialne:
 - ✓ wysoki poziom bezrobocia;
 - ✓ wzrost liczby osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia;
 - ✓ trudna sytuacja materialna rodzin;
 - ✓ brak wolnych miejsc pracy, szczególnie dla kobiet;
 - ✓ bardzo niski poziom dochodów mieszkańców;
 - ✓ niewykorzystywane instrumenty ekonomii społecznej;
 - ✓ funkcjonowanie szarej strefy;
- edukacja publiczna i opieka nad dziećmi:
 - ✓ ograniczone możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi i młodzieżą po zajęciach szkolnych;
 - ✓ słaba oferta rozwijających zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych;
 - ✓ ograniczony dostęp do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - ✓ ograniczony dostęp do opieki przedszkolnej i do żłobka;
 - ✓ nierówne szanse edukacyjne dla dzieci i młodzieży o różnym stopniu rozwoju;
- ochrona zdrowia:
 - ✓ utrudniony dostęp mieszkańców do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, zwłaszcza dla peryferyjnie położonych miejscowości gminy;
 - ✓ bardzo niski poziom profilaktyki (badania i świadomość);
 - ✓ bardzo utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych;
 - ✓ pogarszająca się kondycja zdrowotna mieszkańców;
- pomoc społeczna, polityka prorodzinna oraz jakość zamieszkiwania (w tym potrzeba schronienia i wyżywienia):
 - ✓ bardzo ograniczone możliwości zapewnienia schronienia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej;
 - ✓ brak wolnych mieszkań socjalnych i komunalnych;
 - ✓ przypadki niedożywienia dzieci i osób starszych;
 - ✓ bardzo ograniczone możliwości zapewnienia opieki dziennej na terenie gminy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
 - ✓ wyuczona bezradność części mieszkańców związana z nadużywaniem opieki społecznej;
- kultura:
 - ✓ niewystarczająca oferta kulturalna dla mieszkańców w zakresie imprez, jak i oferty zajęć edukacyjnych, rozwijających talenty;
 - ✓ nierówny dostęp do oferty kulturalnej na terenie Gminy;
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, bezpieczeństwo:
 - ✓ wzrost zjawiska patologii: alkoholizm, zwłaszcza u osób młodych;
 - ✓ wzrastająca liczba przypadków przemocy w rodzinie (niska świadomość społeczna w tym zakresie, przyzwolenie społeczne);
 - ✓ ograniczony dostęp do pomocy w zakresie: pomocy prawnej, psychologicznej, poradni rodzinnej, terapii przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii;
- kontakty społeczne i aktywność społeczna:
 - ✓ mała aktywność społeczna zwłaszcza wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: niepełnosprawnych, starszych;
 - ✓ postępująca dezintegracja społeczna, zwłaszcza osób niepełnosprawnych;

- ✓ brak ośrodka wsparcia dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej (np. starszych, niepełnosprawnych).

3.3.5. Analiza problemów

Zabezpieczenie materialne

W sferze zabezpieczenia materialnego najbardziej istotnymi problemami są: wysoki poziom bezrobocia, znaczny udział osób zatrudnionych w szarej strefie oraz niski poziom dochodów. Znaczącym problemem w Gminie Nozdrzec i powiecie brzozowskim jako całości jest bezrobocie. Na koniec października 2014 r. stopa bezrobocia w powiecie brzozowskim ogółem wynosiła 21,3% (drugie miejsce w województwie), przy stopie dla województwa podkarpackiego – 14,2% i dla kraju 11,3%.

Zgodnie z wcześniej przedstawionymi danymi widoczne jest, iż sytuacja na rynku pracy w powiecie brzozowskim, jest bardzo zła – stopa bezrobocia jest jedną z najwyższych w całym województwie, znacząco przewyższając średnią krajową.

Na sytuację osób bezrobotnych wpływa zarówno wiek jak i poziom wykształcenia. Na dzień 30 listopada 2014 roku było zarejestrowanych 801 osób bezrobotnych z terenu gminy.

Wśród tej grupy – 20,5% stanowią osoby do 25 roku życia; 61,3% osoby bez wykształcenia średniego; 69,2% osoby długotrwale pozostające bez pracy; 29,3% nie posiada doświadczenia zawodowego. Ponadto spośród osób zarejestrowanych w PUP 86,3% nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych.

Edukacja publiczna i opieka nad dziećmi

W obszarze edukacji publicznej i opieki nad dziećmi zostały zidentyfikowane następujące problemy: ograniczone możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi i młodzieżą po zajęciach szkolnych; słaba oferta rozwijających zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych; ograniczony dostęp do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; ograniczony dostęp do opieki przedszkolnej i do żłobka; nierówne szanse edukacyjne dla dzieci i młodzieży o różnym stopniu rozwoju.

Liczba przedszkoli i miejsc w nich jest na obszarze Gminy niewystarczająca. Negatywną stroną tej sytuacji jest fakt, iż praca zawodowa rodziców może pozostawać ograniczona ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dziećmi do osiągnięcia przez nie wieku szkolnego. Równocześnie rozwój (w tym rozwój zachowań społecznych) dziecka jest wszechstronniejszy jeśli od najmłodszych lat ma ono kontakt z grupą rówieśników i uczestniczy w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez odpowiednio przygotowany personel.

Wiele do życzenia pozostawia oferta rozwijających zajęć pozalekcyjnych, możliwość zapewnienia opieki nad dziećmi i młodzieżą po zajęciach szkolnych.

Częstym problemem bywa również fakt nierównych szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży o różnym stopniu rozwoju czy też dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych

wykluczeniem społecznym, dlatego też należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię integracji dzieci i młodzieży oraz ułatwianie procesu wychowawczo-edukacyjnego m.in. w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Brzozowie.

Ochrona zdrowia

W zakresie ochrony zdrowia zidentyfikowanymi problemami są: utrudniony dostęp mieszkańców do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, zwłaszcza dla peryferyjnie położonych miejscowości gminy; bardzo niski poziom profilaktyki (badania i świadomość); bardzo utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych; pogarszająca się kondycja zdrowotna mieszkańców; przypadki niedożywienia dzieci i osób starszych.

Na obszarze Gminy funkcjonuje 4 przychodnie zdrowia. Zakłady te świadczą usługi na dobrym poziomie w zakresie leczenia internistycznego. Mieszkańcy Gminy mają natomiast problem z dostępem do leczenia specjalistycznego. Lecznictwo to jest nisko rozwinięte w gminie, co powoduje konieczność korzystania z przychodni w mieście powiatowym Brzozowie lub innych większych ośrodkach. Fakt ten związany jest z koniecznością uciążliwego dojazdu do lekarza oraz długotrwałym okresem oczekiwania na usługi medyczne.

Innym ważnym problemem jest niska świadomość w zakresie profilaktyki i zdrowego stylu życia, co w efekcie prowadzi do wzrostu zachorowań na choroby cywilizacyjne.

Pomoc społeczna, polityka prorodzinna, jakość zamieszkiwania

W zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej i jakości zamieszkiwania zostały zidentyfikowane problemy takie jak: bardzo ograniczone możliwości zapewnienia schronienia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej; brak wolnych mieszkań socjalnych i komunalnych; przypadki niedożywienia dzieci i osób starszych; bardzo ograniczone możliwości zapewnienia opieki dziennej na terenie gminy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej; wyuczona bezradność części mieszkańców związana z nadużywaniem opieki społecznej.

Część mieszkańców Gminy przystosowała się do złych warunków życia utrzymując się wyłącznie z zasiłków wypłacanych z pomocy społecznej. Osoby te często charakteryzują się biernością w podejściu do życia i nie poszukują aktywnie jakichkolwiek źródeł zarobku.

W Gminie przeważa zabudowa jednorodzinna. Część zabudowań, w szczególności należących do osób starszych, posiada niski standard – brak podłączeń do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowane w starych technologiach, charakteryzują się wysoką energochłonnością. W związku z tym osoby starsze/samotne czy osoby/rodziny o niskich dochodach mają poważne trudności z utrzymaniem mieszkań czy domów. Aktualnie w zasobie komunalnym Gminy nie ma wolnych mieszkań socjalnych czy komunalnych.

Rośnie grupa osób wymagających opieki (np. osoby starsze) – dobrym rozwiązaniem byłoby zapewnienie chociaż dziennej opieki na terenie Gminy. Z jednej strony zapewniłoby sprawowanie fachowej opieki, z drugiej zaś umożliwiłoby opiekunom tych osób podjęcie pracy, bądź nieskrępowane wypełnianie obowiązków domowych. Chociaż funkcjonuje na terenie Gminy Środowiskowy Dom Samopomocy im. Anny w Izdebkach, to już nie wystarcza miejsc dla kolejnych osób.

Kultura

W zakresie kultury przeważająca większość mieszkańców Gminy wskazuje na ograniczone możliwości czynnego uczestnictwa w kulturze oraz nierówny dostęp do oferty kulturalnej na terenie Gminy.

Na terenie Gminy działa Gmina Ośrodek Kultury w Nozdrzcu, który tutaj też ma swoją siedzibę, co sprawia, że większość działań związanych z kulturą lokowana jest w Nozdrzcu. Poza Nozdrzecem działania kulturowe gminnej instytucji kultury nie są już tak częste i powszechne.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, bezpieczeństwo

W przedmiotowym zakresie zidentyfikowanymi problemami są: wzrost zjawiska patologii: alkoholizm, zwłaszcza u osób młodych; wzrastająca liczba przypadków przemocy w rodzinie (niska świadomość społeczna w tym zakresie, przyzwolenie społeczne); ograniczony dostęp do pomocy w zakresie: pomocy prawnej, psychologicznej, poradni rodzinnej, terapii przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii.

W trakcie konsultacji kwestię alkoholizmu zidentyfikowano jako znaczący problem Gminy, wskazując na wzrastającą liczbę osób nadużywających alkohol, a wśród nich coraz młodszych mieszkańców. Gmina realizuje Program przeciwdziałania temu zjawisku, a z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu korzystało w 2014 r. 39 rodzin. Są to rodziny gdzie nastąpiła diagnoza choroby alkoholowej i występuje leczenie w poradni odwykowej.

W pozostałych przypadkach nie było zgłoszeń ze strony rodziny lub Policji – w związku z tym GOPS nie ma podstaw do diagnozowania jako powód ubiegania się o występowania o pomoc. Nie mniej jednak w ocenie pracowników GOPS i uczestników warsztatów diagnostycznych zjawisko nadużywania alkoholu ma charakter narastający. Na terenie Gminy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zwraca uwagę utrzymywanie się stałego poziomu założonych „Niebieskich Kart”. W roku 2011 (28 lutego) został uchwalony Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Powołano Zespół Interdyscyplinarny, którego głównym zadaniem jest tworzenie gminnego systemu pomocy ofiarom przemocy domowej przy współpracy różnych osób, instytucji i organizacji.

Mieszkańcy zwracali również uwagę na kwestie związane z ograniczonym dostępem do pomocy prawnej, psychologicznej, poradni rodzinnej, terapii przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii.

Kontakty społeczne i aktywność społeczna

W obszarze kontaktów społecznych i aktywności społecznej jako podstawowe problemy zostały zidentyfikowane: mała aktywność społeczna zwłaszcza wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: niepełnosprawnych, starszych; postępująca dezintegracja społeczna, zwłaszcza osób niepełnosprawnych; mała tolerancja, ofiarność mieszkańców, brak ośrodka wsparcia dla osób borykających się w trudnej sytuacji życiowej (np. starszych, niepełnosprawnych).

Powyższe problemy wskazują jednoznacznie, iż stopień aktywności społecznej mieszkańców, udział w zarządzaniu Gminą jest niezadowalający. Zwraca uwagę bardzo niski udział w życiu społecznym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.3.6. Ustalenie priorytetów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych oraz bezpośrednich wywiadów z pracownikami Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nozdrzcu wyznaczone problemy zostały uszeregowane hierarchicznie, jako problemy wysoko - priorytetowe, średniopriorytetowe i niskopriorytetowe.

Uszeregowanie problemów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Hierarchizacja problemów

Problemy wysokopriorytetowe	
✓	wysoki poziom bezrobocia;
✓	bardzo niski poziom dochodów mieszkańców;
✓	ograniczony dostęp do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
✓	ograniczony dostęp do opieki przedszkolnej i do żłobka;
✓	utrudniony dostęp mieszkańców do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, zwłaszcza dla peryferyjnie położonych miejscowości gminy;
✓	bardzo ograniczone możliwości zapewnienia schronienia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej;
✓	bardzo ograniczone możliwości zapewnienia opieki dziennej na terenie gminy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
✓	wzrost zjawiska patologii: alkoholizm, zwłaszcza u osób młodych;
✓	mała aktywność społeczna zwłaszcza wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: niepełnosprawnych, starszych;
Problemy średniopriorytetowe	
✓	trudna sytuacja materialna rodzin;
✓	wzrost liczby osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia;
✓	ograniczone możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi i młodzieżą po zajęciach szkolnych
✓	bardzo utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych;
✓	brak wolnych mieszkań socjalnych i komunalnych;
✓	niewystarczająca oferta kulturalna dla mieszkańców w zakresie imprez, jak i oferty zajęć edukacyjnych, rozwijających talenty;
✓	wzrastająca liczba przypadków przemocy w rodzinie (niska świadomość społeczna w tym zakresie, przyzwolenie społeczne);
✓	postępująca dezintegracja społeczna, zwłaszcza osób niepełnosprawnych;
Problemy niskopriorytetowe	
✓	brak wolnych miejsc pracy, szczególnie dla kobiet;
✓	niewykorzystywane instrumenty ekonomii społecznej;
✓	funkcjonowanie szarej strefy;
✓	słaba oferta rozwijających zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych;
✓	nierówne szanse edukacyjne dla dzieci i młodzieży o różnym stopniu rozwoju;
✓	bardzo niski poziom profilaktyki (badania i świadomość);
✓	pogarszająca się kondycja zdrowotna mieszkańców;
✓	przypadki niedożywienia dzieci i osób starszych;
✓	wyuczona bezzadność części mieszkańców związana z nadużywaniem opieki społecz-

- nej;
- ✓ brak ośrodka wsparcia dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej (np. starszych, niepełnosprawnych);
 - ✓ ograniczony dostęp do pomocy w zakresie: pomocy prawnej, psychologicznej, poradni rodzinnej, terapii przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii;
 - ✓ nierówny dostęp do oferty kulturalnej na terenie Gminy;

Źródło: opracowanie własne

3.3.7. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

- **Mocne strony** (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.
- **Słabe strony** (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.
- **Szanse** (zewnętrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.
- **Zagrożenia** (zewnętrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Zabezpieczenie materialne	
+ dobrze zdiagnozowane niektóre obszary problemowe, np.: bezrobocie; + rozwinięte formy pomocy pozamaterialnej; + włączanie się mieszkańców w działania na rzecz swoich społeczności lokalnych; + opieka nad rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej; + opieka nad rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej; + promocja zatrudnienia wśród mieszkańców Gminy.	– wysoka stopa bezrobocia (wskaźnik stopy bezrobocia na koniec października 2014 roku wynosił dla powiatu brzozowskiego – 21,3%, dla województwa podkarpackiego – 14,2%, dla kraju 11,3%); – niski poziom wynagrodzeń (77,7% w relacji do przeciętnego wynagrodzenia brutto w kraju); – rosnące koszty utrzymania; – zatrudnienie „na czarno”; – brak stabilności pracy; – niskie wykształcenie osób bezrobotnych (61,3% to osoby bez wykształcenia średniego); – odpływ wykwalifikowanej kadry.
Edukacja publiczna i opieka nad dziećmi	
+ zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego;	– Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura w zakresie opieki nad dziećmi (tylko jedno przedszkole, bardzo ograniczony

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

+ dobry stan infrastruktury oświatowej; + realizacja programu wsparcia rodziny w Gminie Nozdrzec; + edukacja rodziców w pełnieniu ról w rodzinie; + prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży; + wspieranie działalności świetlic socjoterapeutycznych.	– dostęp do opieki przedszkolnej i żłobka); – brak możliwości zapewnienia opieki dziennej na terenie gminy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie i fizycznie; – brak oparcia w rodzinie – wyjazdy rodziców w poszukiwaniu pracy; – duża odległość do szkół wyższych; – ograniczony dostęp do zajęć pozalekcyjnych; – słaba oferta rozwijających zajęć pozalekcyjnych; – wysokie koszty utrzymania infrastruktury edukacyjnej; – bardzo słaba oferta sportowa w miejscowościach gdzie nie ma bazy sportowej – Orliki; – niewystarczające wyposażenie szkół; – niedostateczna ilość bezpiecznych placów zabaw; – niedostateczne wyposażenie sal gimnastycznych; – niewystarczająca ilość świetlic na zajęcia pozalekcyjne.
Ochrona zdrowia	
+ funkcjonowanie 4 przychodnie zdrowia na terenie Gminy; + funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Izdebkach; + programy zdrowotne finansowane przez gminę.	– duża odległość do specjalistycznych placówek opieki zdrowotnej; – utrudniony dostęp mieszkańców peryferyjnie położonych miejscowości gminy do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej; – bardzo niski poziom profilaktyki zdrowotnej; – słaby dostęp do opieki rehabilitacyjnej; – mało aktywny tryb życia mieszkańców; – pogarszająca się kondycja zdrowotna mieszkańców; – złe nawyki żywieniowe; – coraz większa liczba osób wymagających opieki; – utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne; – izolacja społeczna osób niepełnosprawnych; – niedostateczna edukacja zdrowotna; – niedoinformowanie społeczeństwa na temat niepełnosprawności, w szczególności intelektualnej.
Pomoc społeczna, polityka prorodzinna oraz jakość zamieszkiwania (w tym potrzeba schronienia i wyżywienia)	
+ funkcjonujący Środowiskowy Dom Samo-	– brak systemowych, lokalnych rozwiązań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

pomocy im. Anny w Izdebkach; + zainteresowanie władz samorządowych gminy rozwiązywaniem problemów społecznych; + istniejący w środowisku gminy potencjał ludzki i organizacyjny; + dobre kwalifikacje zawodowe osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych gminy zajmujących się problemami społecznymi; + znaczący potencjał organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej; + doświadczenie i aktywność podmiotów w zakresie pozyskiwania środków oraz umiejętność realizacji programów; + istniejący system dodatków mieszkaniowych. + wystarczająca do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników pomocy społecznej (wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej mówiący o minimum 1 pracowniku socjalnym przypadającym na 2000 mieszkańców jest w pełni spełniony	problemów społecznych oraz określenia standardów podejmowanych działań; – brak całościowej/pełnej diagnozy problemów społecznych dotyczących mieszkańców Gminy; – zaległości w infrastrukturze mieszkaniowej gminy przeznaczonej na rzecz realizacji polityki społecznej (niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, brak mieszkań komunalnych); – rosnące ceny mieszkań; – wysokie ceny utrzymania mieszkań nieproporcjonalne do zarobków; – słaby rozwój wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego; – niepełne dostosowanie infrastruktury publicznej w Gminie do potrzeb osób niepełnosprawnych; – zbyt mała ilość środków finansowych na realizację działań pomocowych i profilaktycznych; – za mała edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej; – brak monitoringu i ewaluacji działań pomocowych; – izolacja społeczna środowisk żyjących w sferze ubóstwa; – dyskryminacji ludności z powodu ubóstwa; – wysoki udział osób objętych pomocą społeczną w Gminie - 12,5%, w stosunku do wskaźnika na kraju - 5,16% (dane GUS); – zwiększanie się populacji ludzi starszych wymagających pomocy; – bierna postawa świadczeniobiorców w rozwiązywaniu problemów życiowych - korzystanie z różnych form pomocy staje się normą dla niektórych klientów pomocy społecznej w Gminie; – utrzymujący się problem związany z bezdomnością w Gminie (bezdomni stanowią 0,01% mieszkańców Gminy); – niechęć podnoszenia kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne;
--	---

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Kultura	
+ funkcjonujący Gminny Ośrodek Kultury propagujący rozwój talentów i zainteresowań; + bezpłatna oferta biblioteki gminnej.	– niewystarczające wyposażenie szkół, GOK, bibliotek; – zbyt mało propozycji zajęć dla dzieci i młodzieży; – brak oferty kulturalno-sportowej dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej; – słabe zaangażowanie społeczne, zniechęcenie mieszkańców; – słaby nacisk na formowanie młodych ludzi w dziedzinie kultury i lokalnego patriotyzmu; – zanik zainteresowania kulturą wśród młodzieży.
Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomani, bezpieczeństwo	
+ funkcjonujące w gminie i powiecie instytucje związane z bezpieczeństwem; + współpraca instytucji związanych z bezpieczeństwem; + niewielki udział nieletnich w popełnionych przestępstwach; + prowadzenie profilaktyki prewencyjnej na terenie placówek oświatowych; + Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; + zapewnienie środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych; + poczucie solidarności mieszkańców gminy w sytuacjach zagrożeń; + wzrost identyfikacji i wykrywalności przestępczości, w tym przemocy w rodzinie.	– niska świadomość odpowiedzialności karnej; – tolerancja na zachowania nieakceptowane; – wzrastające zagrożenie patologiami społecznymi; – znaczny odsetek ludności uzależnionej od alkoholu na terenie Gminy; – brak nieodpłatnego ogólnodostępnego doradztwa prawnego; – niechęć do podejmowania leczenia przez uzależnionych oraz współpracy w tym zakresie przez współuzależnionych; – niska aktywność środowiska do tworzenia grup samopomocowych i grup wsparcia.
Kontakty społeczne i aktywność społeczna	
+ dużo pomysłów i nowych inicjatyw w środowisku lokalnym; + organizacje kulturalne i sportowe; + duża grupa działaczy społecznych; + wsparcie techniczne i organizacyjne NGO.	– nie w pełni docenienie znaczenia organizacji pozarządowych (np. brak lokali dla wielu z nich); – słaba współpraca między stowarzyszeniami.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Zabezpieczenie materialne	
+ dostępność społecznych projektów i programów krajowych i regionalnych (w szczególności w zakresie wspierania rynku pracy i wykluczenia społecznego); + wspieranie działań i różnorodne inwestowanie w rozwój zasobów ludzkich oraz wzrost efektywności zatrudnieniowej po zrealizowanych formach wsparcia; + wsparcie Ministerstwa Pracy i Polityki	– rozwarstwienie społeczeństwa pod względem sytuacji dochodowej, stygmatyzacja i infantylizacja środowisk ludzi ubogich; – rosnące koszty utrzymania; – zwiększanie się obciążenia demograficznego; – brak dostatecznego zabezpieczenia środków finansowych na realizację zadań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

+ Społecznej w ramach programów; + pełniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie potencjału kadry instytucji i organizacji pozarządowych w udzielaniu wsparcia osobom potrzebującym pomocy i wsparcia; + rosnąca świadomość społeczna problemów społecznych i możliwości ich rozwiązywania.	– w zakresie rozwiązywania problemów społecznych; – niskie dochody ludności i wzrastająca liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; – brak wystarczającej skuteczności działań zmierzających do włączenia osób z problemem w życie społeczne i zawodowe; – emigracja ludzi młodych i wykształconych do większych ośrodków lub za granicę; – duże koszty zatrudnienia m.in. obciążenia fiskalne pracodawcy wynikające z przepisów o zatrudnieniu pracowników i w związku z tym wzrost szarej strefy na rynku pracy; – utrzymujące się bezrobocie w kraju i na lokalnym rynku pracy; – trudna sytuacja ekonomiczna rodzin.
Edukacja publiczna i opieka nad dziećmi	
+ duże możliwości rozwoju edukacyjnego dla osób szczególnie uzdolnionych (stypendia, programy rozwoju); + edukacja osób odpowiedzialnych za realizację podstawowych zadań społecznych; + rozwój szkolnictwa wyższego; + szkolenia pracowników pomocy społecznej; + rozwój szkolnictwa zawodowego.	– duża odległość do szkół wyższych; – niezgodność profili kształcenia zawodowego z istniejącymi potrzebami rynku pracy; – atrakcyjniejsza oferta edukacyjna dużych aglomeracji połączona z ofertą pracy; – likwidacja kierunków kształcenia w zawodach niszowych z uwagi na nieopłacalność ekonomiczną procesu edukacji; – niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców; – występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, bezrobocie, przemoc w rodzinie; – rozpad rodzin.
Ochrona zdrowia	
+ wdrażanie nowoczesnych strategii pomocowych i podniesienie poziomu świadomości społecznej, w tym w zakresie potrzeby profilaktyki i zdrowego stylu życia; + promocja zdrowego stylu życia w mediach; + dostępne środki finansowe w ramach programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; + stosunkowo nieduża odległość do Specjalistycznego Szpitala Podkarpackiego Ośrodka Onkologicznego w Brzozowie.	– narastające zubożenie społeczeństwa; – brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
Pomoc społeczna, polityka prorodzinna oraz jakość zamieszkiwania (w tym potrzeba	

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

schronienia i wyżywienia)	
+ dobrze działające instytucje pomocowe na terenie powiatu; + istnienie regulacji prawnych zapewniających ochronę dóbr osobom objętym lub narażonym na wykluczenie społeczne; + korzyści wynikające z integracji europejskiej; + rosnąca świadomość społeczna problemów społecznych i możliwości ich rozwiązywania; + stałe szkolenie, doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej; + dostępność kredytów mieszkaniowych; + pomoc państwa w zakresie dożywiania.	– pogłębianie się zjawiska dziedziczenia biedy; – bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych; – długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej; – brak całościowych i spójnych rozwiązań integrujących działania gminy i powiatu w sferze polityki społecznej; – słabo rozwinięte postawy społeczeństwa obywatelskiego; – szerzenie się postawy konsumpcyjnej; – zgubienie pewnej części społeczeństwa w okresie intensywnych przemian społeczno - gospodarczych.
Kultura	
+ aktywna młodzież; + pozyskiwanie środków zewnętrznych; + społeczna odpowiedzialność biznesu za kulturę (sponsorzy).	– nakierowanie oferty kulturalnej przede wszystkim na turystów, a niedostrzeganie potrzeb kulturowych mieszkańców; – wykorzystywanie kultury i wielkich wydarzeń kulturalnych, jako narzędzia politycznego.
Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomani, bezpieczeństwo	
+ efektywność i skuteczność działań na rzecz osób uzależnionych.	– duży dostęp do substancji psychoaktywnych oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień; – negatywny wpływ przemian społeczno-gospodarczych na kondycję zdrowia psychicznego społeczeństwa; – niewystarczająca ilość środków przeznaczonych na realizację programów promocji i profilaktyki.
Kontakty społeczne i aktywność społeczna	
+ obsługa prawna organizacji pozarządowych; + opracowanie systemu wzajemnej komunikacji i współpracy między instytucjami publicznymi a organizacjami pozarządowymi; + tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych.	– słabo rozwinięte postawy społeczeństwa obywatelskiego; – zanik aktywności społecznej.

4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

4.1. Założenia do Strategii

Przepisy ustawy o pomocy społecznej formułują zakres przedmiotowy zawartości dokumentu strategii, który zgodnie z art. 16b powinien zawierać w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Ponadto ustawa nakłada na gminy i powiat obowiązek ujęcia w Strategii programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) wskazuje, iż jednym z zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy jest opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015 - 2024 zakłada zachowanie spójności tego dokumentu z przyjętymi w Unii Europejskiej standardami. Standardy obowiązujące w Unii to przede wszystkim:

- zwiększony nacisk na wzrost znaczenia współpracy samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego (w oparciu o zasadę pomocniczości),
- dowartościowanie wolontariatu,
- podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego,
- wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych,
- dążenie do zrównoważonego rozwoju społecznego,
- działania aktywizujące całe społeczności lokalne,
- ograniczenie redystrybucyjnej funkcji programów socjalnych.

Na szczeblu krajowym polityka społeczna i integracyjna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Dla Gminy Nozdrzec pomoc społeczna stanowi jeden z istotnych elementów przezwyciężenia problemów społecznych i integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zasoby infrastruktury społecznej nie pozwalają na realizację wszystkich form pomocy społecznej. Ważnym celem w tym przypadku jest dalsza rozbudowa infrastruktury w zakresie poszerzenia oferty tych usług i podniesienia ich jakości.

Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania w ramach polityki społecznej decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk i problemów społecznych.

Skuteczna realizacja polityki społecznej w Gminie Nozdrzec musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest m.in. wzrost świadomości społecznej.

W odniesieniu do realizowanej Strategii przyjęto następujące założenia:

- Realizacja Strategii ma służyć mieszkańcom Gminy oraz instytucjom i organizacjom funkcjonującym na jej terenie.
- Decyzję o przyjęciu Strategii oraz decyzje dotyczące realizacji jej założeń podejmuje Rada Gminy.
- Strategia została opracowana przy współudziale reprezentantów społeczności Gminy co wpływa na wartość dokumentu. W pracy nad Strategią wykorzystana została wiedza ludzi najlepiej znających problemy i potrzeby społeczności lokalnej.
- Okres planowania: od 2015 roku do 2024 roku.
- Przyjmuje się, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy będzie zgodna z wyzwaniami strategicznymi polityki rozwoju regionalnego województwa zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2020 roku oraz programami operacyjnymi umożliwiającymi korzystanie ze środków publicznych.

4.2. Misja

Misja to najogólniejszy cel podmiotu strategii (najczęściej jednozdaniowy) stanowiący opis wizji przyszłości Gminy z jej głównymi polami aktywności w przyszłości w zakresie pomocy społecznej. Misję określono w perspektywie do roku 2024 na podstawie Misji Gminy sformułowanej w Strategii Rozwoju Gminy Nozdrzec.

Ze względu na swój charakter i funkcje jakie spełnia misja, jej zasięg czasowy może wybiegać poza perspektywę przyjętą w strategii, podkreślając w ten sposób nadrzędne wartości (zasady), jakimi Gmina będzie się kierować, nawet w dalekiej przyszłości, podejmując działania na rzecz realizacji swojej wizji rozwoju.

Misja do roku 2024

Misją pomocy społecznej w Gminie Nozdrzec jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób korzystających z różnych form zabezpieczenia społecznego poprzez udostępnianie im istniejących oraz rozwijanie nowych usług i form oparcia społecznego, realizowanych poprzez podmioty publiczne i niepubliczne, grupy samopomocy i wysoko wykwalifikowaną kadrę i wolontariat.

4.3. Określenie celów strategicznych i szczegółowych

Cel jest definiowany jako stan, który chcemy osiągnąć w przyszłości.

Cele strategiczne związane są z określaniem tego jaką gminą/społecznością chcemy być, co się powinno robić lub czego nie powinno się robić w gminie. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi alokacji zasobów i potencjałów gminy.

Cele strategiczne wyznaczają zasadniczy kierunek rozwoju gminy jako całości, są konkretyzacją misji rozwoju gminy. Są one sformułowane ogólnie jako cele funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądaną funkcję (potrzeby), które winny zostać zrealizowane (zaspokojone) w określonym horyzoncie czasu. **Pomimo swej ogólności cele strategiczne są związane z konkretną rzeczywistością – zostały sformułowane na podstawie diagnozy sytuacji w gminie – problemów i potrzeb oraz związane są z prognozą zmian w przyszłości.**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Należy je traktować w kategoriach celów - procesów rozwojowych, służących lepszemu zaspokajaniu różnorodnych potrzeb społecznych mieszkańców i gospodarki oraz przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności i rangi gminy w regionie.

Gmina jest systemem dynamicznym, stale rozwijającym się, w którym dokonują się wielorakie przekształcenia. Dlatego bardziej adekwatnym jest dynamiczny model wyobrażania przyszłości gminy, w którym podstawę stanowi misja rozwoju oraz cele strategiczne, czyli cele - procesy rozwoju.

Realizacja zapisów misji i celów strategicznych nie jest aktem jednorazowym, lecz długotrwałym procesem stałego wzrostu jakości życia ludności oraz atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Wynika z nich, że intencją władz samorządowych jest dążenie do tego, aby gmina stała się w gminą wielofunkcyjną, przedsiębiorczą, nowoczesną i zamożną, przy zachowaniu walorów i zasobów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego, a więc taką, w której występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych jest zminimalizowane.

Cele strategiczne wykraczające poza statutowe cele i zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej będą realizowane przez inne podmioty posiadające odpowiednie kompetencje jak np. Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie.

Cel strategiczny - główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie

Głównym Celem strategicznym przyjętym w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nozdrzec jest:

„Ukształtowany we współpracy z organizacjami pozarządowymi sprawny system zabezpieczenia społecznego zapewniający komplementarną sieć usług w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej”

Cele szczegółowe zostały określone w poszczególnych sferach aktywności społecznej, dla których były definiowane problemy.

Cele szczegółowe w zakresie zabezpieczenia materialnego:

- ✓ Kompleksowe działania na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – zapewnienie kompleksowych form wsparcia na rzecz umocnienia rodziny.
- ✓ Zorganizowane wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Opracowanie i wdrożenie gminnego programu wspierania rodzin.
- ✓ Wzrost poziomu wykorzystania instrumentów ekonomii społecznej.
- ✓ Zapewnione wsparcie działań grup samopomocowych.

Cele szczegółowe w zakresie edukacji publicznej i opieki nad dziećmi

- ✓ Funkcjonujące świetlice socjoterapeutyczne.
- ✓ Poprawa dostępu do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Rozwinięte pozaszkolne formy wsparcia dla dzieci i młodzieży.
- ✓ Wyrównane szanse edukacyjne dzieci i młodzieży.

Cele szczegółowe w zakresie ochrony zdrowia

- ✓ Poprawa dostępu mieszkańców do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej.
- ✓ Poprawa stanu profilaktyki zdrowotnej (badania i świadomość).
- ✓ Poprawa dostępu do usług rehabilitacyjnych.

Cele szczegółowe w zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz jakości zamieszkiwania

- ✓ Rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego.
- ✓ Zapewnione schronienie osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej.
- ✓ Dysponowanie mieszkaniem socjalnym i komunalnym.
- ✓ Zapewniona opieka dzienna na terenie gminy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- ✓ Wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadry pomocy społecznej.
- ✓ Przygotowana, o wysokich kompetencjach kadra wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- ✓ Poprawa kompetencji służb realizujących zadania wynikające o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- ✓ Ograniczone nadużywanie opieki społecznej.
- ✓ Zapewnione dożywianie dzieci, młodzieży i innych osób zagrożonych niedożywieniem.

Cele szczegółowe w zakresie kultury

- ✓ Atrakcyjna oferta kulturalna dla mieszkańców w zakresie imprez, jak i oferty zajęć edukacyjnych, rozwijających talenty.
- ✓ Poprawa dostępu do oferty kulturalnej na terenie Gminy.

Cele szczegółowe w zakresie bezpieczeństwa, rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii

- ✓ Zapewnione bezpieczeństwo i wsparcie dla osób zagrożonych przemocą.
- ✓ Zapewnione możliwości udziału osób niepełnosprawnych w życiu publicznym.
- ✓ Rozwój wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin (m.in. warsztaty terapii zajęciowej, kluby wsparcia i inne).
- ✓ Stworzony sprawny system poradnictwa dla rodzin.

Cele szczegółowe w zakresie kontaktów społecznych i aktywności społecznej

- ✓ Zapewnione usługi osobom starszym i ich aktywizacja w ramach społeczności lokalnej.
- ✓ Budowanie w oparciu o zasadę normalizacji systemu integracyjnego osób niepełnosprawnych
- ✓ Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości udziału w życiu publicznym
- ✓ Zapewnione wsparcie finansowe i usługowe dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej.
- ✓ Funkcjonujący ośrodek wsparcia dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych.

4.4. Określenie wskaźników realizacji celów szczegółowych

W trakcie realizacji strategii bardzo ważny jest monitoring, czyli proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji nt. wdrażanych działań operacyjnych w ramach strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji działań operacyjnych strategii z przyjętymi założeniami i celami. Ważnym instrumentem monitoringu są obiektywnie weryfikowalne wskaźniki, które opisują cele działań operacyjnych w operacyjnie mierzalnych kategoriach i zapewniają podstawy dla mierzenia wydajności. Specyfikacja tych wskaźników umożliwia sprawdzenie wykonalności celów oraz formuje bazę dla systemu monitorowania projektu, programu czy strategii.

Wśród najważniejszych funkcji wskaźników należy wymienić to, że:

- Wskaźniki pomagają ustalać wartości docelowe dla projektu, programu, strategii oraz określać, w jakim zakresie w ramach strategii, programu lub projektu realizowane są założone wyniki.
- Są środkiem ilustrującym w wymierny sposób, co właściwie zostało zrobione w stosunku do działań planowanych pod kątem ilościowym, jakościowym oraz terminowości. Umożliwiają obiektywną weryfikację czy cele zostały osiągnięte i w jakim stopniu.
- Wskaźniki są konieczne do kontroli postępu w realizacji oraz prawidłowości realizacji zadań.

Wskaźniki zostały określone dla poszczególnych celów szczegółowych we wszystkich sferach aktywności społecznej, dla których były definiowane problemy. Wskaźniki zdefiniowano na poziomie produktów i rezultatów.

Cel strategiczny nr 1: Ukształtowany we współpracy z organizacjami pozarządowymi sprawny system zabezpieczenia społecznego zapewniający komplementarną sieć usług w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej	
Cele szczegółowe	Proponowane wskaźniki realizacji celów
Zabezpieczenie materialne	
Kompleksowe działania na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – zapewnienie kompleksowych form wsparcia na rzecz umocnienia rodziny	– liczba dostępnych kompleksowych form wsparcia na rzecz umocnienia rodziny [szt.]; – liczba osób, które skorzystały z dostępnych kompleksowych form wsparcia na rzecz umocnienia rodziny [osoba]; – liczba zrealizowanych działań na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej [szt.]; – liczba osób będących w trudnej sytuacji życiowej, które zostały objęte działaniami na ich rzecz [osoba].
Zorganizowane wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi	– liczba dostępnych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi [szt.]; – liczba osób niepełnosprawnych i ich rodzin, które skorzystały z dostępnych form wsparcia [osoba]; – wysokość udzielonego wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi [PLN.].
Opracowanie i wdrożenie gminnego programu wspierania rodzin	– liczba opracowanych gminnych programów wspierania rodzin [szt.]; – liczba wdrożonych gminnych programów wspierania rodzin [szt.]; – liczba wspartych rodzin w ramach wdrażania gminnych programów wspierania rodzin [szt.].
Wzrost poziomu wykorzystania instrumentów ekonomii społecznej	– liczba oferowanych form wsparcia w ramach instrumentów ekonomii społecznej [szt.]; – liczba osób dotkniętych wykluczeniem z rynku pracy, które skorzystały z oferowanych możliwości zatrudnienia i uzyskiwania w ramach instrumentów ekonomii społecznej [osoba].

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Zapewnione wsparcie działań grup samopomocowych	– liczba wspartych działań grup samopomocowych [szt.]; – liczba udzielonych form wsparcia na działania realizowane przez grupy samopomocowe [szt.].
Edukacja publiczna i opieka nad dziećmi	
Funkcjonujące świetlice socjoterapeutyczne	– liczba wybudowanych świetlic socjoterapeutycznych [szt.]; – powierzchnia wybudowanych świetlic socjoterapeutycznych [m²]; – liczba osób korzystających ze świetlic socjoterapeutycznych [osoba].
Poprawa dostępu do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	– liczba obiektów edukacyjnych dostępnych dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym [szt.]; – powierzchnia obiektów edukacyjnych dostępnych dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym [m²]; – liczba dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z obiektów edukacyjnych [osoba].
Rozwinięte pozaszkolne formy wsparcia dla dzieci i młodzieży	– liczba dostępnych pozaszkolnych form wsparcia dla dzieci i młodzieży [szt.]; – liczba dzieci i młodzieży korzystających z dostępnych pozaszkolnych form wsparcia na terenie Gminy [osoba]; – liczba godzin zorganizowanych pozaszkolnych form wsparcia dla dzieci i młodzieży na terenie całej Gminy [h]; – liczba projektów związanych z organizacją wypoczynku i rekreacji dla dzieci i młodzieży [szt.]; – liczba osób korzystających z wypoczynku i rekreacji dla dzieci i młodzieży [osoba].
Wyrównane szanse edukacyjne dzieci i młodzieży	– liczba przeprowadzonych działań zwiększających szanse edukacyjne dzieci i młodzieży na terenie Gminy [szt.]; – liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami zwiększającymi szanse edukacyjne dzieci i młodzieży na terenie Gminy [szt.]; – liczba dostępnych obiektów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy [szt.].
Ochrona zdrowia	
Poprawa dostępu mieszkańców do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej	– liczba lekarzy podstawowej opieki przyjmujących pacjentów na terenie Gminy [osoba]; – liczba lekarzy specjalistów przyjmujących pacjentów na terenie Gminy [osoba]; – liczba zorganizowanych działań służących zapewnieniu dostępu do lekarzy podstawowej opieki i specjalistów dla mieszkańców Gminy [szt.]; – liczba osób korzystających z opieki medycznej na terenie [osób].
Poprawa stanu profilaktyki zdrowotnej (badania i świadomość)	– liczba programów badań profilaktycznych zorganizowanych pod egidą NFZ na terenie Gminy [szt.]; – liczba osób uczestniczących w zorganizowanych badaniach profilaktycznych na terenie Gminy [osoba]; – liczba przeprowadzonych na terenie gminy akcji promujących profilaktykę zdrowotną [szt.]; – liczba odbiorców przeprowadzonych na terenie gminy akcji promujących profilaktykę zdrowotną [osoba].
Poprawa dostępu do usług rehabilitacyjnych	– powierzchnia gabinetów rehabilitacyjnych na terenie Gminy [m²]; – liczba gabinetów rehabilitacyjnych na terenie Gminy [szt.]; – liczba osób korzystających z usług rehabilitacyjnych na terenie Gminy [osoba].
Pomoc społeczna, polityka prorodzinna oraz jakość zamieszkiwania	
Rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego	– liczba wybudowanych mieszkań socjalnych [szt.]; – liczba wybudowanych mieszkań komunalnych [szt.]; – powierzchnia wybudowanych mieszkań socjalnych [m²]; – powierzchnia wybudowanych mieszkań komunalnych [m²]; – liczba rodzin, którym zapewniono mieszkanie komunalne [szt.]; – liczba rodzin, którym zapewniono mieszkanie socjalne [szt.].
Zapewnione schronienie osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej	– liczba dostępnych lokali przeznaczonych na schronienia dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej [szt.]; – powierzchnia dostępnych lokali przeznaczonych na schronienia dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej [szt.]; – liczba osób będących w trudnej sytuacji życiowej, którym udzielono

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

	schronienia [osoba].
Dysponowanie mieszkaniem socjalnymi i komunalnymi	– liczba dostępnych mieszkań socjalnych [szt.]; – liczba dostępnych mieszkań komunalnych [szt.]; – powierzchnia dostępnych mieszkań socjalnych [m²]; – powierzchnia dostępnych mieszkań komunalnych [m²]; – liczba rodzin, którym zapewniono mieszkanie komunalne [szt.]; – liczba rodzin, którym zapewniono mieszkanie socjalne [szt.].
Zapewniona opieka dzienna na terenie gminy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	– liczba dostępnych form opieki dziennej na terenie gminy nad dziećmi [szt.]; – liczba dostępnych form opieki dziennej na terenie gminy nad młodzieżą niepełnosprawną [szt.]; – liczba dzieci korzystających ze zorganizowanych/dostępnych form opieki [osoba]; – liczba młodzieży niepełnosprawnej korzystającej ze zorganizowanych/dostępnych form opieki [osoba].
Wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadry pomocy społecznej	– liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy będących klientami pomocy społecznej, które podjęły pracę [osoba]; – liczba osób długotrwale bezrobotnych z terenu Gminy będących klientami pomocy społecznej, które podjęły pracę [osoba]; – liczba klientów pomocy społecznej, które są osobami bezrobotnymi [osoba]; – liczba osób stanowiących kadrę pomocy społecznej, które podniosły swoje kwalifikacje (szkolenia, kursy, itp.) [osoba].
Przygotowana, o wysokich kompetencjach kadra wspierania rodziny i pieczy zastępczej	– liczba osób stanowiących kadrę wspierania rodziny i pieczy zastępczej, które podniosły swoje kwalifikacje (szkolenia, kursy, itp.) [osoba].
Poprawa kompetencji służb realizujących zadania wynikające o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	– liczba osób stanowiących służby realizujące zadania wynikające o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, które podniosły swoje kwalifikacje (szkolenia, kursy, itp.) [osoba].
Ograniczone nadużywanie opieki społecznej	– liczba osób korzystających z pomocy społecznej [osoba]; – liczba wykrytych nadużyć względem pomocy społecznej [szt.]; – wysokość niewłaściwie wykorzystanych środków z pomocy społecznej [PLN].
Zapewnione dożywianie dzieci, młodzieży i innych osób zagrożonych niedożywieniem	– liczba dzieci objętych programem dożywiania [osoba]; – liczba młodzieży objętej programem dożywiania [osoba]; – liczba osób dorosłych objętych programem dożywiania [osoba].
Kultura	
Atrakcyjna oferta kulturalna dla mieszkańców w zakresie imprez, jak i oferty zajęć edukacyjnych, rozwijających talenty	– liczba wydarzeń i aktywności kulturalnych na terenie Gminy [szt.]; – liczba osób aktywnie uczestniczących w życiu kulturalnym [osoba]; – liczba dostępnych ofert w zakresie zajęć edukacyjnych rozwijających talenty [szt.]; – liczba osób, które skorzystały z dostępnych ofert w zakresie zajęć edukacyjnych rozwijających talenty [osoba].
Poprawa dostępu do oferty kulturalnej na terenie Gminy	– liczba dostępnych na terenie gminy ofert kulturalnych [szt.]; – liczba osób korzystających z dostępnych w Gminie ofert kulturalnych [osoba].
Bezpieczeństwo, rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii	
Zapewnione bezpieczeństwo i wsparcie dla osób zagrożonych przemocą	– liczba zrealizowanych działań zapewniających bezpieczeństwo i wsparcie dla osób zagrożonych przemocą [szt.]; – liczba osób zagrożonych przemocą, którym udzielono wsparcia [osoba]; – liczba dzieci i młodocianych notowanych jako zagrożone z tytułu korzystania z używek [osób]; – liczba patroli kontrolujących przestrzeganie przepisów o ruchu drogowym [szt.]; – liczba imprez, wydarzeń promujących przestrzeganie przepisów o ruchu drogowym [szt.]; – liczba kierowców nietrzeźwych [osób]; – liczba wypadków i kolizji drogowych na terenie Gminy [szt.];

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

	– liczba spotkań z mieszkańcami nt. funkcjonowania systemu ostrzegania o zagrożeniach oraz sposobów zachowania się w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia [szt.]; – liczba osób uczestniczących w spotkaniach nt. funkcjonowania systemu ostrzegania o zagrożeniach oraz sposobów zachowania się w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia [osób]; – liczba przypadków zakłócenia spokoju i porządku publicznego [szt.].
Zapewnione możliwości udziału osób niepełnosprawnych w życiu publicznym	– liczba zrealizowanych działań umożliwiających osobom niepełnosprawnym udział w życiu publicznym [szt.]; – liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z nowych możliwości udziału w życiu publicznym [osoba].
Rozwój wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin (m.in. warsztaty terapii zajęciowej, kluby wsparcia i inne)	– liczba utworzonych form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin [szt.]; – liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, które skorzystały z utworzonych form wsparcia [osoba].
Stworzony sprawny system poradnictwa dla rodzin	– liczba opracowanych systemów poradnictwa dla rodzin [szt.]; – liczba wdrożonych systemów poradnictwa dla rodzin [szt.]; – liczba rodzin korzystających z wdrożonych systemów poradnictwa dla rodzin [szt.].
Kontakty społeczne i aktywności społeczne	
Zapewnione usługi osobom starszym i ich aktywizacja w ramach społeczności lokalnej	– liczba stworzonych usług dla osób starszych służących ich aktywizacji [szt.]; – liczba osób starszych, które skorzystały z usług służących ich aktywizacji [osoba]; – liczba zorganizowanych imprez/działań aktywizujących osoby starsze [szt.]; – liczba uczestników imprez/działań aktywizujących osoby starsze [osoba]; – liczba powstałych lokalnych organizacji pozarządowych skupiających osoby starsze [szt.]; – liczba osób starszych, jako członków powstałych lokalnych organizacji pozarządowych [osoba]; – liczba projektów/działań zrealizowanych przez nowopowstałe lokalne organizacje pozarządowe [szt.].
Budowanie w oparciu o zasadę normalizacji systemu integracyjnego osób niepełnosprawnych	– liczba zbudowanych w oparciu o zasadę normalizacji systemów integracyjnych osób niepełnosprawnych [szt.]; – liczba zintegrowanych osób niepełnosprawnych w oparciu o zasady normalizacji [osoba].
Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości udziału w życiu publicznym	– liczba osób niepełnosprawnych aktywnie uczestniczących w zebraniach wiejskich i innych wydarzeniach organizowanych przez władze samorządowe [osoba]; – liczba zorganizowanych wydarzeń publicznych z udziałem osób niepełnosprawnych [szt.].
Zapewnione wsparcie finansowe i usługowe dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej	– liczba osób będących w trudnej sytuacji życiowej, którym zapewniono wsparcie finansowe [osoba]; – wysokość wsparcia finansowego przeznaczonego dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej [PLN]; – liczba osób będących w trudnej sytuacji, którym udzielono wsparcia w formie usług [osoba]; – liczba usług udzielonych jako forma wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej [szt.].
Funkcjonujący ośrodek wsparcia dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	– liczba utworzonych ośrodków wsparcia dla osób starszych [szt.]; – liczba utworzonych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych [szt.]; – powierzchnia utworzonych ośrodków wsparcia dla osób starszych [m²]; – powierzchnia utworzonych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych [m²]; – liczba osób starszych korzystających z utworzonych ośrodków wsparcia; – liczba osób niepełnosprawnych korzystających z utworzonych ośrodków wsparcia.

4.5. Ustalenie priorytetów

Cele szczegółowe realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec zostały uszeregowane hierarchicznie jako cele wysokopriorytetowe, średniopriorytetowe i niskopriorytetowe. Uszeregowanie celów zostało przyporządkowane hierarchizacji zidentyfikowanych problemów. Uszeregowanie celów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7. Hierarchizacja celów szczegółowych

Cele wysokopriorytetowe
✓ Kompleksowe działania na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – zapewnienie kompleksowych form wsparcia na rzecz umocnienia rodziny. ✓ Opracowanie i wdrożenie gminnego programu wspierania rodzin. ✓ Funkcjonujące świetlice socjoterapeutyczne. ✓ Poprawa dostępu do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. ✓ Poprawa dostępu mieszkańców do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. ✓ Zapewnione schronienie osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej. ✓ Zapewniona opieka dzienna na terenie gminy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. ✓ Przygotowana, o wysokich kompetencjach kadra wspierania rodziny i pieczy zastępczej. ✓ Zapewnione bezpieczeństwo i wsparcie dla osób zagrożonych przemocą. ✓ Zapewnione możliwości udziału osób niepełnosprawnych w życiu publicznym. ✓ Stworzony sprawny system poradnictwa dla rodzin. ✓ Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości udziału w życiu publicznym. ✓ Wzrost poziomu wykorzystania instrumentów ekonomii społecznej.
Cele średnio i niskopriorytetowe
✓ Zorganizowane wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi. ✓ Zapewnione wsparcie działań grup samopomocowych. ✓ Rozwinięte pozaszkolne formy wsparcia dla dzieci i młodzieży. ✓ Wyrównane szanse edukacyjne dzieci i młodzieży. ✓ Poprawa stanu profilaktyki zdrowotnej (badania i świadomość). ✓ Poprawa dostępu do usług rehabilitacyjnych. ✓ Rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego. ✓ Dysponowanie mieszkaniem socjalnymi i komunalnymi. ✓ Wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadry pomocy społecznej. ✓ Poprawa kompetencji służb realizujących zadania wynikające o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. ✓ Ograniczone nadużywanie opieki społecznej. ✓ Zapewnione dożywianie dzieci, młodzieży i innych osób zagrożonych niedożywieniem. ✓ Atrakcyjna oferta kulturalna dla mieszkańców w zakresie imprez, jak i oferty zajęć edukacyjnych, rozwijających talenty. ✓ Poprawa dostępu do oferty kulturalnej na terenie Gminy. ✓ Rozwój wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin (m.in. warsztaty terapii zajęciowej, kluby wsparcia i inne). ✓ Zapewnione usługi osobom starszym i ich aktywizacja w ramach społeczności lokalnej. ✓ Budowanie w oparciu o zasadę normalizacji systemu integracyjnego osób niepełnosprawnych ✓ Zapewnione wsparcie finansowe i usługowe dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej. ✓ Funkcjonujący ośrodek wsparcia dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych.

Źródło: opracowanie własne

4.6. Strategie działania realizujące Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych

Realizacja celów jest możliwa poprzez strategie działania. **Strategie działania** to względnie trwałe sposoby działania związane z realizacją celów strategicznych i określone są na podstawie zidentyfikowanych czynników rozwojowych. Innymi słowy, strategie działania określają co robić, aby osiągnąć założone wcześniej cele. Są związane z relacją, jaka występuje pomiędzy Gminą, a jej specyficznym otoczeniem.

Specyficzne otoczenie - jest to otoczenie, z którym Gmina ma bezpośrednie powiązania (wzajemne oddziaływania), np.: użytkownicy oferty Gminy, dostawcy, konkurenci.

Szerokie otoczenie - jest to pozostałe otoczenie (cały świat), z którym Gmina nie ma aktualnie bezpośrednich powiązań lecz mogą się one pojawić w przyszłości.

Strategie działania do podjęcia przez GOPS, Urząd Gminy lub inne podmioty, instytucje, prowadzące do realizacji celów:

- aktywizacja lokalnego rynku pracy;
- promocja i wsparcie samozatrudnienia;
- aktywizacja zawodowa i społeczna osób objętych pomocą społeczną;
- stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin wielodzietnych;
- stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin dotkniętych dysfunkcjami społecznymi;
- zapobieganie społecznej izolacji i marginalizacji najsłabszych i najbardziej zagrożonych osób/rodzin;
- zapobieganie społecznej izolacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych;
- realizacja projektów integrujących osoby niepełnosprawne ze środowiskiem;
- objęcie pomocą finansową, rzeczową, psychologiczną i prawną (zgodnie z obowiązującymi przepisami) wszystkich osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- uruchomienie i systematyczne rozszerzanie oferty specjalistycznych usług medycznych i rehabilitacyjnych na terenie Gminy;
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- rozwijanie aktywności sportowej i rekreacyjnej oraz kulturalnej z wykorzystaniem przez dzieci, młodzież i dorosłych mieszkańców Gminy komunalnych obiektów sportowych i kulturalnych;
- organizowanie imprez masowych w zakresie kultury i sportu;
- realizowanie projektów w zakresie aktywizacji społecznej z organizacjami pozarządowymi z terenu Gminy i powiatu;
- rozwijanie i udostępnianie oferty zajęć pozalekcyjnych umożliwiających rozwój zainteresowań w szkole i poza nią;

- współpraca różnych lokalnych organizacji pozarządowych ze szkołami w zakresie realizacji projektów edukacyjnych i wychowawczych;
- wspieranie rozwoju utalentowanych dzieci i młodzieży;
- obejmowanie możliwie jak najszerszą opieką dzieci z rodzin gorzej prosperujących (w tym patologicznych);
- współpraca z rodzicami w zakresie rozwijania umiejętności rodzicielskich;
- zapobieganie chorobom cywilizacyjnym, propagowanie troski o swoją sprawność i kondycję fizyczną, upowszechnianie znajomości zasad udzielania pierwszej pomocy;
- propagowanie zasad racjonalnego stylu odżywiania się;
- upowszechnianie wiedzy w zakresie profilaktyki zdrowotnej;
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców;
- rozwijanie spójnego systemu wsparcia i opieki dla osób starszych;
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach dla osób bezrobotnych;
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pomocy rodzinom z problemami;
- aktywizowanie klientów pomocy społecznej – GOPS - do samodzielnego rozwiązywania problemów życiowych;
- aktywizowanie środowisk lokalnych poprzez tworzenie organizacji pozarządowych;
- udzielanie pomocy organizacjom i podmiotom gospodarczym w skutecznym pozyskiwaniu środków pomocowych przeznaczanych na działania prospołeczne i rozwój działalności gospodarczej;
- promowanie uruchamiania pozarolniczej działalności gospodarczej;
- prowadzenie działań uświadamiających społeczność lokalną i likwidujących obojętność i niechęć środowiska wobec osób dotkniętych niedostosowaniem społecznym.

4.7. Działania operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Realizacja celów strategii wymaga opracowania i realizacji elementów planu operacyjnego czyli działań operacyjnych. Do podstawowych działań operacyjnych realizujących cele strategiczne podejmowanych przez samorządy lokalne należą:

- programy,
- projekty,
- zadania,
- polityki szczegółowe.

Programy i projekty będą podejmowane przez podmiot Strategii jakim jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu oraz Gmina Nozdrzec, a także inne podmioty, organizacje, instytucje – partnerzy realizacji Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Zadania będą podejmowane przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu, mogą to być zadania zlecone lub przedsięwzięte w ramach obowiązujących kompetencji.

Polityki szczegółowe to różnego rodzaju przepisy prawa lokalnego wspierające rozwiązywanie problemów społecznych, a więc podejmowane przez Radę Gminy.

Działania operacyjne zostały wyznaczone dla poszczególnych sfer aktywności społecznej. Realizacja wyznaczonych działań przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych i celu strategicznego, a poprzez to misji określonej w przedmiotowej Strategii. Działania te zostaną zrealizowane poprzez opracowanie określonych projektów, programów, zadań i polityk szczegółowych.

4.8. Harmonogram działań związanych z realizacją Strategii

Przedmiotowa Strategia dotyczy okresu programowania w Unii Europejskiej w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2015-2024. Działania zakładane do podjęcia w ramach realizacji Strategii mają na celu rozwiązanie zidentyfikowanych problemów społecznych, które zostały uszeregowane według stopnia ważności. Koniecznym zatem pozostaje rozpoczęcie realizacji Strategii od realizacji działań przyczyniających się do rozwiązywania problemów wysokopriorytetowych i osiągnięcia celów im przyporządkowanych.

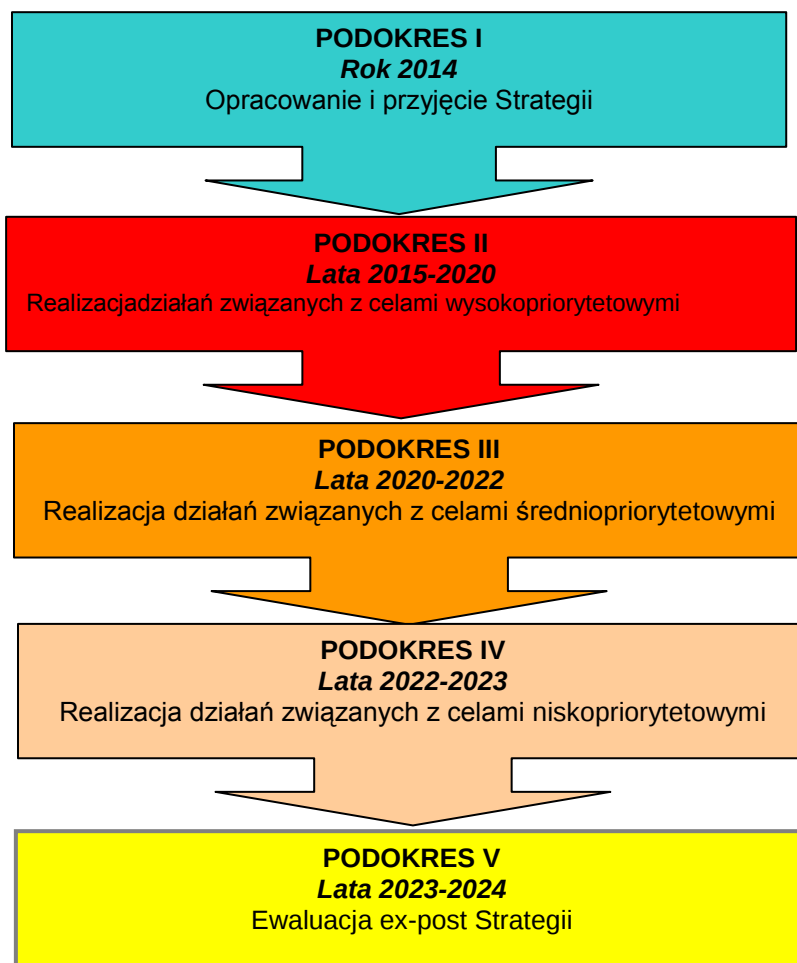
Zakładany okres realizacji został zatem podzielony na podokresy związane z opracowaniem i przyjęciem Strategii, realizacji działań związanych odpowiednio z celami wysokopriorytetowymi, średiopriorytetowymi i niskopriorytetowymi. Dodatkowo po zakończeniu realizacji Strategii została przewidziana jej ewaluacja ex-post.

Harmonogram działań związanych z realizacją Strategii został przedstawiony na poniższym schemacie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Schemat 1. Harmonogram działań związanych z realizacją Strategii

Źródło: opracowanie własne

Podział okresu realizacji Strategii na podokresy ma charakter ramowy. Strategia jest dokumentem elastycznym i „otwartym” zatem przyporządkowanie celów do podokresów ma charakter kierunkowy i w trakcie jej realizacji może zaistnieć konieczność dostosowania hierarchii do bieżącej sytuacji.

Szczegółowy harmonogram planowanych do realizacji działań z uwzględnieniem realizatorów i partnerów oraz źródeł finansowania przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

Lp.	Nazwa działania	Lata realizacji	Odpowiedzialny/koordynator	Partnerzy	Źródła finansowania
1.	Udzielenie kompleksowego wsparcie rodzinie w jej funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych	Zadania ciągłe 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – PCPR, – kuratorzy, – GKRPA	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne.
2.	Rewitalizacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy
3.	Realizacja rządowych programów	W miarę potrzeb	Ośrodek Pomocy Społecznej		

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

	osłonowych				
4.	Wprowadzenie Rządowej Karty Dużej Rodziny		Ośrodek Pomocy Społecznej		
5.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej	Zadania ciągle 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – PCPR,	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
6.	Udzielanie pomocy w formie posiłku lub zasiłku celowego na zakup posiłku	Zadania ciągle 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny,	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne, – program rządowy
7.	Przeciwdziałanie uzależnieniu od pomocy społecznej	Zadania ciągle 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny,	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
8.	Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej	Zadania ciągle 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – PCPR,	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
9.	Edukacja rodziców w pełnieniu właściwych ról w rodzinie	Zadania ciągle 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – PCPR,	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
10.	Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży	Zadania ciągle 2015-2024	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – GOPS	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
11.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla rodzin	Zadania ciągle 2015-2024	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – GOPS, – parafie, – przedsiębiorcy	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
12.	Promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin i realizacji programów wspierających rodziny	Zadania ciągle 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – GKRPA, – GOPS, – parafie, – przedsiębiorcy	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
13.	Nawiązanie partnerstw o zasięgu lokalnym w zakresie wsparcia rodziny	2016-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– samorząd gminny, – GKRPA, – GOPS, – parafie, – przedsiębiorcy	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne
14.	Stworzenie systemu pomocy rodzinie w sytuacji kryzysowej, traumatycznej	Zadania ciągle 2015-2024	Ośrodek Pomocy Społecznej	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – PCPR, – kuratorzy, – GOPS.	– budżet gminy, – źródła zewnętrzne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

15.	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży	Zadania ciągłe 2015-2024	Gminna Komisja Rozwiązywania Pro- blemów Alkoholowych	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – GOPS, – parafie, – przedsiębiorcy	– budżet gminy, – źródła zewewnętrzne
16.	Wspieranie dzia- łalności istnieją- cych świetlic	Zadania ciągłe 2015-2024	Gminna Komisja Rozwiązywania Pro- blemów Alkoholowych	– placówki oświatowe, – samorząd gminny, – GOPS, – parafie, – przedsiębiorcy	– budżet gminy, – źródła zewewnętrzne, – sponsorzy

5. Źródła finansowania

Finansowanie pomocy społecznej realizowane jest w oparciu o zasady wynikające z ustawy o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 (Dz. U. Nr 157, poz. 1240) oraz ustawy o rachunkowości (Dz. U. Z 2009 r. Nr 152, poz. 1223). Przy finansowaniu instytucji pomocy społecznej działających w ramach samorządu zastosowanie mają także właściwe ustawy:

- o samorządzie gminnym – 8 marca 1990 Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.),
- ustawa o pomocy społecznej – 12 marca 2004 Dz. U. z 2009 Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.).

Zasady finansowania zależne są od typu realizowanego zadania oraz formy organizacyjno-prawnej jednostki.

Źródła finansowania Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej:

- środki własne,
- środki z budżetu państwa.

Realizacja misji, celu strategicznego, celów szczegółowych i strategii działania oraz działań operacyjnych sformułowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie finansowana z różnych źródeł. Należą do nich:

- środki finansowe z budżetu Gminy w zakresie finansowania zadań własnych Gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w Strategii;
- środki finansowe z Budżetu Państwa przeznaczone na zadania zlecone Gminie przez administrację rządową;
- środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Ochrony Środowiska, Fundusz Mieszkaniowy);
- środki finansowe z Programów Operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Decydujące znaczenie dla wykorzystania środków zewnętrznych dofinansowujących działania inwestycyjne i nieinwestycyjne będzie miało wiele czynników m.in. potencjał absorpcyjny Gminy oraz innych potencjalnych beneficjentów czyli zdolność do uzupełnienia środków pomocowych środkami własnymi oraz aktywność i umiejętność zarządzania (przygotowania i wdrażania) programów i projektów ukierunkowanych na realizację misji przyjętej w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec.

6. System wdrożenia, monitoringu i ewaluacji

System wdrażania, monitorowania i oceny Strategii w tym sposób prowadzenia komunikacji społecznej prezentuje schemat System planowania i wdrażania znajdujący się na w dalszej części rozdziału.

Planowanie i wdrażanie Strategii jest zadaniem trudnym, wymagającym współdziałania wielu podmiotów uczestniczących.

Podmiotami realizującymi przedmiotową strategię będą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Rada Gminy i Wójt Gminy.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych realizowana będzie przy współpracy społeczności lokalnej oraz niektórych instytucji i organizacji, takich jak m.in.:

- niezorganizowani - aktywni mieszkańcy Gminy,
- zorganizowani mieszkańcy Gminy:
 - przedstawiciele instytucji i agend sektora publicznego,
 - przedstawiciele organizacji i zorganizowanych grup sektora biznesu w tym producentów rolnych,
 - przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- Szkoły podstawowe i gimnazja z terenu całej Gminy,
- Zakłady opieki zdrowotnej z terenu całej Gminy,
- Parafie Rzymskokatolickie z terenu całej Gminy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzozowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie,
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Komenda Powiatowa Policji w Brzozowie oraz Posterunek Policji w Nozdrzu.

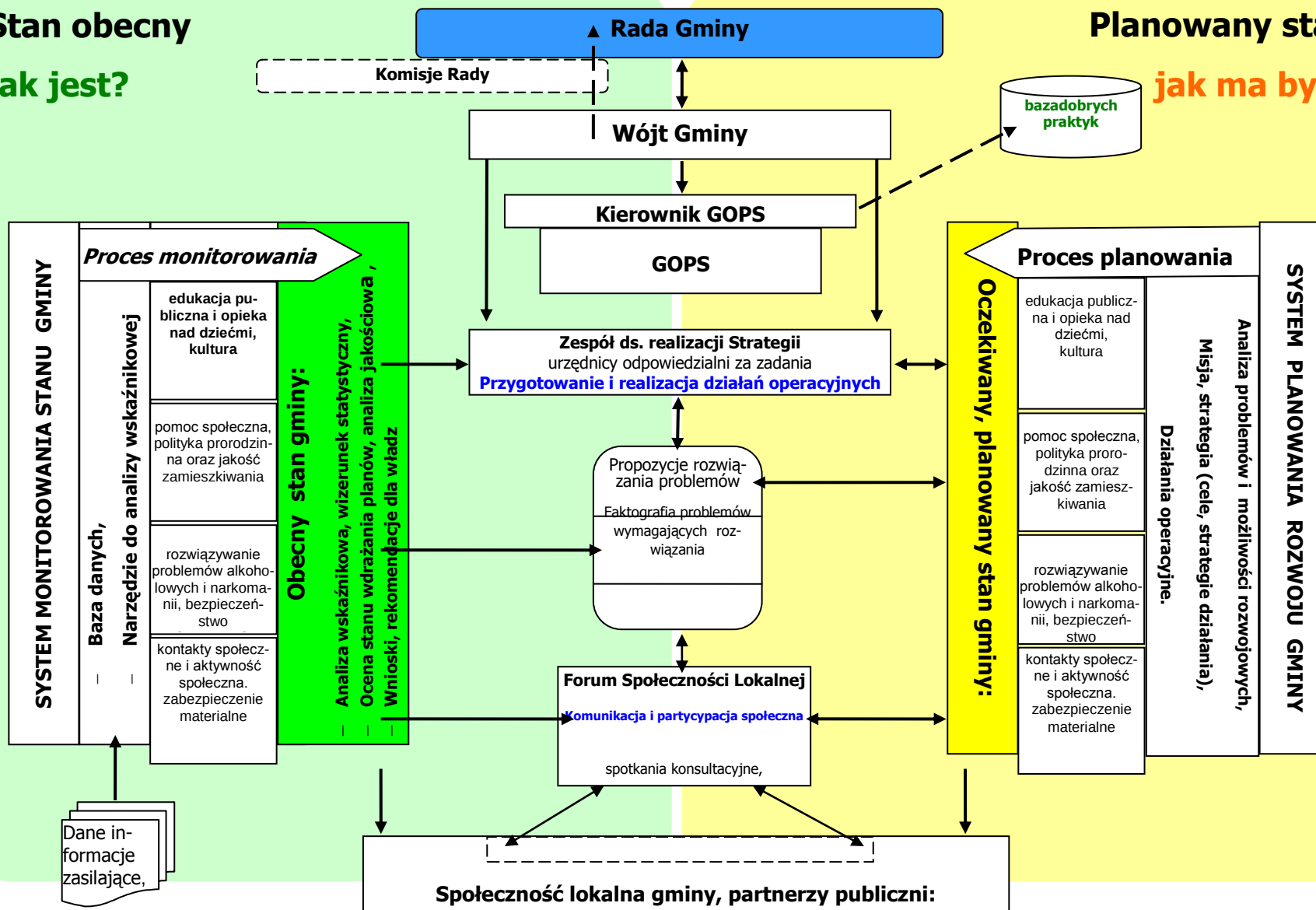

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Schemat 2. System planowania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Stan obecny

jak jest?

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

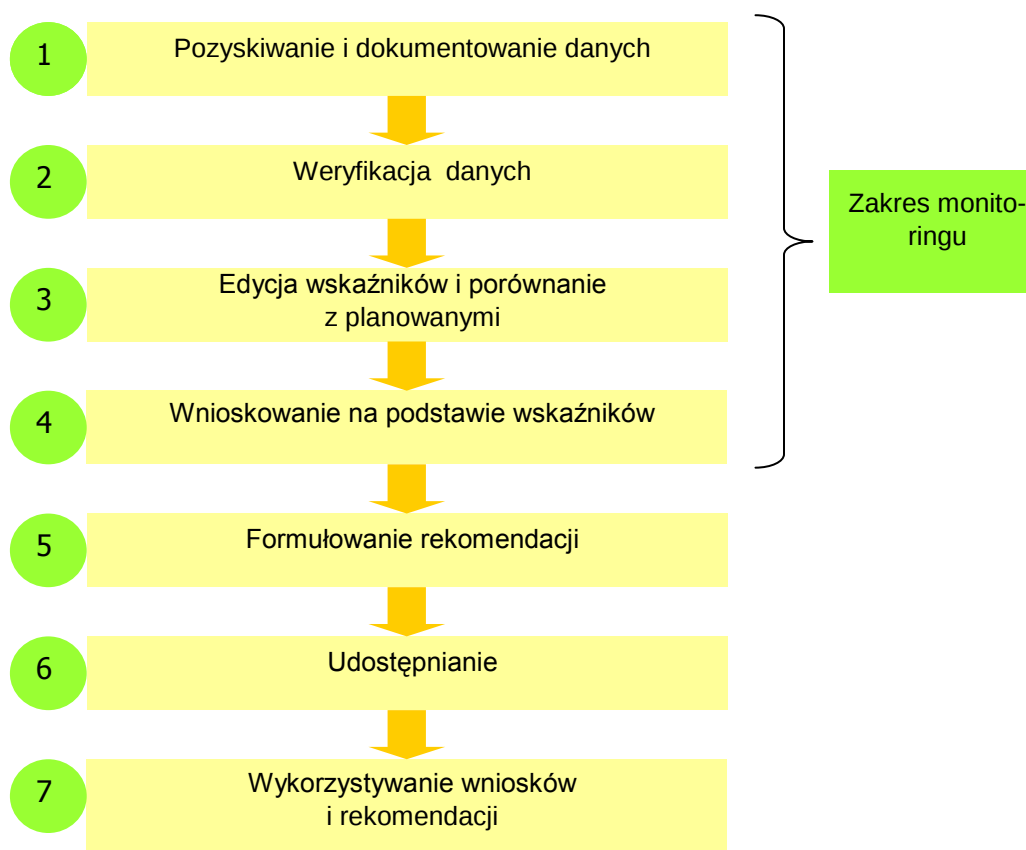
Strategia jest dokumentem elastycznym i „otwartym” na społeczną dyskusję oraz wszelkie konstruktywne uwagi i wnioski. Do zasad zarządzania strategicznego należy monitorowanie procesu wdrażania strategii i zmian zachodzących w otoczeniu oraz wprowadzanie aktualizacji korekt.

Procedura przyjęcia i wdrożenia:

- przedłożenie Radzie Gminy wstępnej wersji Strategii;
- przyjęcie Strategii uchwałą Rady Gminy;
- opracowanie rocznych planów operacyjnych zawierających zadania, projekty i programy wraz ze wskaźnikami realizacji celów (GOPS w Nozdrzu, Urząd Gminy);
- realizacja zadań, projektów i programów ujętych w harmonogramach rocznych planów operacyjnych (GOPS w Nozdrzu, Urząd Gminy i jednostki współpracujące);
- bieżące monitorowanie i raportowanie (GOPS w Nozdrzu).

Proces monitorowania, oceny i wykorzystania wyników:

- odpowiedzialny za wykonanie – pracownicy GOPS w Nozdrzu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

SPIS ILISTRACJI

Mapy:

Mapa 1. Mapa występowania problemów społecznych	27
---	----

Tabele:

Tabela 1. Dane o korzystających z pomocy społecznej	18
Tabela 2. Powody korzystania z pomocy społecznej	18
Tabela 3. Dostępność obiektów użyteczności publicznej, administrowanych przez Gminę Nozdrzec dla osób niepełnosprawnych (stan na koniec grudnia 2014 r.)	35
Tabela 4. Liczba założonych „Niebieskich Kart” przez GOPS	37
Tabela 5. Struktura wieku mieszkańców Gminy Nozdrzec według grup ekonomicznych w 2013 r.	39
Tabela 6. Hierarchizacja problemów	48
Tabela 7. Hierarchizacja celów szczegółowych	63

Wykresy:

Wykres 1. Powody korzystania z pomocy społecznej	15
Wykres 2. Skala intensywności występowania problemów społecznych w poszczególnych miejscowościach Gminy Nozdrzec	28

Schematy:

Schemat 1. Harmonogram działań związanych z realizacją Strategii	67
Schemat 2. System planowania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	72